

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E ARSIMIT, SPORTIT DHE RINISË
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE TË FUSHAVE TË TË NXËNIT
ARSIMI FILLOR

KLASA I-III DHE IV-V

Tiranë
Mars, 2019

TABELA E PËRMBAJTJES

TABELA E PËRMBAJTJES.....	2
LISTA E TABELAVE.....	4
1 HYRJE.....	5
2 KËRKESA PËR ZBATIMIN E NIVELEVE TË ARRITJES.....	6
3 PËRSHKRIM I PËRGJITHSHËM I NIVELEVE TË ARRITJES	7
4 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË FUSHËN “GJUHËT DHE KOMUNIKIMI”	9
4.1 Lënda: Gjuhë Shqipe.....	9
4.2 Lënda: Gjuhë e huaj	20
5 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË FUSHËN “ MATEMATIKË”	25
6 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË FUSHËN “SHKENCAT E NATYRËS”.....	38
6.1 Lënda “Dituri natyre”.....	38
7 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË FUSHËN “ SHOQËRIA DHE MJEDISI”	44
7.1 Lënda: Histori.....	44
7.2 Lënda: Edukim për shoqërinë/ Qytetari	48
8 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË FUSHËN “ TIK DHE TEKNOLOGJI”	64
8.1 Lënda: TIK	64
8.2 Lënda: Aftësim teknologjik.....	71

9	NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË FUSHËN “ARTE”	79
9.1	Lënda: Muzika.....	79
9.2	Lënda “Art pamor”	86
9.3	Lënda “Kërcim”	93
10	NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË FUSHËN “ EDUKIMI FIZIK, SPORTET DHE SHËNDETI”.....	99

LISTA E TABELAVE

Tabela 1. Nivelet e arritjes së kompetencave dhe përshkrimi i tyre	8
Tabela 2.....	9
Tabela 3.....	15
Tabela 4.....	20
Tabela 5.....	21
Tabela 6.....	25
Tabela 7.....	31
Tabela 8.....	38
Tabela 9.....	41
Tabela 10.....	44
Tabela 11.....	48
Tabela 12.....	64
Tabela 13.....	71
Tabela 14.....	79
Tabela 15.....	83
Tabela 16.....	86
Tabela 17.....	90
Tabela 18.....	93
Tabela 19.....	99
Tabela 20.....	103

1 HYRJE

Vlerësimi në arsim është procesi gjatë të cilit mblidhen të dhëna dhe gjykohet për vlerën e arritjes së rezultatit të të nxënit, mbi bazën e një kriteri të caktuar. Qëllimi kryesor i vlerësimit është marrja e vendimeve që synojnë përmirësimin e rezultateve të të nxënit dhe vetë procesin e tij. Marrja e vendimeve kërkon grumbullimin e vazhdueshëm të informacionit për të matur dhe për të vlerësuar të gjitha aspektet e procesit. Vlerësimi është pjesë integrale e të nxënit, mësimdhënies dhe programit mësimor dhe kjo sjell që qasja e sigurimit të cilësisë, të zbatohet në mënyrë të barabartë gjatë vlerësimit.

Nivelet e arritjes shprehin kritere të njësuara për vlerësimin e njohurive, të shkathtësive dhe qëndrimeve të nxënësve sipas fushave përkatëse. Këto nivele hartohen për të mundësuar mësuesit, që të përcaktojnë arritjen e kompetencës nga nxënësi në fund të klasës së tretë dhe të pestë.

Vlerësimi rigoroz, bazuar në nivele të përcaktuara, krijon besim për vlerësimet e mësuesve, jep siguri te prindërit që të gjithë nxënësit i kanë arritjet e tyre në përputhje me pritshmëritë.

2 KËRKESA PËR ZBATIMIN E NIVELEVE TË ARRITJES

Nivelet e arritjes bazohen në rezultatet e të nxënimit të kompetencave të përcaktuara për fushat/lëndët përkatëse në dokumentin e kurrikulës bërthamë. Ato përdoren nga mësuesit, hartuesit e teksteve shkollore e materialeve të tjera ndihmëse, specialistët e vlerësimit dhe specialistët e arsimit.

Në veçanti, nivelet e arritjes ndihmojnë mësuesin për të planifikuar mësimdhënien individuale, punën e diferencuar sipas nivelit të nxënësit, për të ndikuar pozitivisht në progresin e tij dhe për të raportuar të nxënimit e nxënësit. Për të përcaktuar nivelin e arritjes së nxënësit duhen bërë një sërë vëzhgimesh dhe duhen përdorur një sërë instrumentesh vlerësimi, të cilat do të shërbejnë më pas për progresin e tij.

Hartimi i instrumenteve të vlerësimit të arritjeve të të nxënimit duhet kryer duke u mbështetur në nivelet e arritjeve që janë përshkruar në këtë dokument.

3 PËRSHKRIM I PËRGJITHSHËM I NIVELEVE TË ARRITJES

Vlerësimi i nxënësit në klasat I-III për arritjen e kompetencave të fushave të të nxënimit bëhet me përshkrim. Ai realizohet me *5 nivelet e arritjes së kompetencave* si më poshtë:

- *Niveli 1. “Arritje të pakënaqshme”*, kur nxënësi nuk përmbush kërkesat bazë të të nxënimit.
- *Niveli 2. “Arritje që kanë nevojë për përmirësim”*, kur nxënësi ka arritur vetëm pak nga kërkesat bazë të të nxënimit dhe kërkohet mbështetje dhe punë e vazhdueshme nga ana e tij dhe e mësuesit.
- *Niveli 3. “Arritje të kënaqshme”*, kur nxënësi ka përmbushur kërkesat bazë të të nxënimit dhe, kur me mbështetjen e mësuesit, arrin të përparojë.
- *Niveli 4. “Arritje shumë të kënaqshme”*, kur nxënësi ka përmbushur pjesën më të madhe të kërkesave të të nxënimit.
- *Niveli 5. “Arritje të shkëlqyera”*, kur nxënësi përmbush plotësisht dhe me cilësi kërkesat e të nxënimit të programit lëndor.

Vlerësimi i nxënësit në klasat IV dhe V bëhet me notat 4-10. Nga klasa e katërt deri në klasën e dymbëdhjetë, janë përcaktuar **katër nivele arritjeje**¹ të njohurive, aftësive dhe qëndrimeve që demonstroi nxënësi:

- niveli I (*pamjaftueshëm, nota 4*), kur nxënësi nuk përmbush kërkesat bazë të të nxënimit;
- niveli II (*mjaftueshëm, notat 5-6*), kur nxënësi ka arritur disa nga kërkesat bazë të të nxënimit dhe kërkohet mbështetje dhe punë e vazhdueshme nga ana e tij për të përparuar;
- niveli III (*mirë, notat 7-8*), kur nxënësi ka përmbushur një pjesë të konsiderueshme të kërkesave bazë të të nxënimit dhe, kur me mbështetjen e mësuesit, vazhdon të përparojë;
- niveli IV (*shumë mirë, notat 9-10*), kur nxënësi përmbush plotësisht dhe me cilësi kërkesat e të nxënimit të programit lëndor.

¹ Në klasat IV-V janë përcaktuar **katër nivele arritjeje** pasi në këtë grupmoshë fillon të rritet pesha e njohurive dhe e formimit akademik në vlerësimin e nxënësit dhe vlerësimi nuk bazohet më në **kriterin e normës**.

Tabela 1. Nivelet e arritjes së kompetencave dhe përshkrimi i tyre

NIVELI I (Notat 4)	NIVELI II (Notat 5-6)	NIVELI III (Notat 7-8)	NIVELI IV (Nota 9-10)
Nxënësit në këtë nivel demonstrojnë një shkallë të pamjaftueshme të zotërimit dhe zbatimit të njohurive, shkathtësive dhe qëndrimeve.	Nxënësit në këtë nivel zotërojnë njohuri, aftësi dhe qëndrime dhe i zbatojnë ato në situata të përcaktuara/të njohura; ata kryejnë detyra lëndore sipas modeleve të ofruara.	Nxënësit në këtë nivel zotërojnë njohuri, aftësi dhe qëndrime dhe i zbatojnë ato në situata analoge ose të ngjashme; ata shprehin qëndrimin e tyre personal, duke vepruar më shumë në nivelin e pohimeve dhe konkluzioneve të formuluar se sa në nivel analize.	Nxënësit në këtë nivel zotërojnë njohuri, aftësi, qëndrime dhe i zbatojnë ato në mënyrë të pavarur dhe krijuese, në situata të reja dhe të panjohura për ta; ata janë të aftë të zgjidhin situata problemore të ndryshme, të mbrojnë pikëpamjet dhe qëndrimet e tyre bazuar në argumente.

Në vëmendje të mësuesit: Qëllimi i kurrikulës së re është të realizojë zhvillimin e plotë të potencialit të çdo nxënësi, duke u mbështetur te anët dhe cilësitë e tij më të forta për të kapërcyer pengesat dhe vështirësitë në të nxënë. Në të gjitha fushat e të nxënit/ lëndët, nuk do të përmendet Niveli 1, sepse qëllimi i shkollës është që çdo nxënës të arrijë sukses në shkollë.

4 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË FUSHËN “GJUHËT DHE KOMUNIKIMI”

4.1 Lënda: Gjuhë Shqipe

Tabela 2

KLASAT I-III			
Kompetenca “Të dëgjuarit e teksteve të ndryshme”			
Përshkrimi i kompetencës			
<p>Nxënësi merr njohuri, zhvillon qëndrime dhe vlera, si dhe zbaton aftësi dhe shkathtësi duke dëgjuar tekste të ndryshme. Më konkretisht, nxënësi kupton se sjellja dhe qëndrimet e duhura gjatë të dëgjuarit ndikojnë pozitivisht te të tjerët. Nxënësi tregon brendinë, veçon idenë kryesore, dallon fjalët ose frazat kyçe, si dhe bën vlerësime të thjeshta për tekstet që dëgjon.</p>			
Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4	Niveli 5
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>u përgjigjet pyetjeve të mësuesit rreth përmbajtjes së një bisede, poezie, përralle, tregimi, udhëzimi etj.</i> • <i>me ndihmën e mësuesit, lidh njohuritë paraprake me ato të tekstit që dëgjon.</i> 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>tregon me fjalët e tij përmbajtjen e një bisede, poezie, përralle, tregimi, udhëzimi etj.;</i> • <i>me ndihmën e mësuesit, dallon ngjarjet ose informacionin kryesor, si dhe lidh njohuritë paraprake me ato të tekstit që dëgjon.</i> 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>tregon me fjalët e tij përmbajtjen e një bisede, poezie, përralle, tregimi, udhëzimi etj.;</i> • <i>në përgjithësi, dallon ngjarjet ose informacion kryesor;</i> • <i>lidh njohuritë paraprake me ato të tekstit që dëgjon, si dhe jep disa gjykime të thjeshta rreth këtij teksti.</i> 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>tregon përmbajtjen e një bisede, poezie, përralle, tregimi, udhëzimi etj.;</i> • <i>dallon lehtësisht, ngjarjet ose informacionin kryesor;</i> • <i>lidh njohuritë paraprake me ato të tekstit që dëgjon, si dhe jep gjykimet e tij rreth këtij teksti.</i>

Kompetenca “Të folurit për të komunikuar dhe për të mësuar”

Përshkrimi i kompetencës

Nxënësi shqipton saktë dhe me intonacionin e theksin e duhur fjalët dhe fjalitë, me qëllim që të jetë i kuptueshëm për të tjerët, flet për tema të thjeshta dhe bashkëbisedon me të tjerët. Ai shoqëron të folurin edhe me elemente të komunikimit jo verbal dhe diskuton dhe bashkëvepron me të tjerët gjatë punës në grup.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4	Niveli 5
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>flet mjaftueshëm rrjedhshëm dhe me intonacionin e duhur, si dhe tregon me ndihmën e mësuesit, një ngjarje, një përrallë, një përvojë të tijën etj.;</i> • <i>qëndron indiferent gjatë diskutimeve në grupe të vogla për tema të ndryshme dhe përfshihet në to me nxitjen e mësuesit;</i> • <i>përfshihet me nxitjen e</i> 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>përpiqet të flasë rrjedhshëm dhe me intonacionin e duhur, si dhe tregon në mënyrë të kuptueshme një ngjarje, një përvojë të tijën etj.;</i> • <i>përfshihet në diskutime në grupe të vogla për tema të ndryshme, por nuk është shumë aktiv në to;</i> • <i>merr pjesë në përgatitjen e materialeve për organizimin e shfaqjeve dhe ekspozitave në klasë;</i> 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>në përgjithësi, flet rrjedhshëm, kuptueshëm dhe me intonacionin e duhur, kur tregon një ngjarje ose një përvojë të tijën, kur përshkruan diçka etj.;</i> • <i>aktivizohet në diskutime në grupe të vogla për tema të ndryshme;</i> • <i>merr pjesë në përgatitjen e materialeve për organizimin e shfaqjeve dhe ekspozitave në klasë;</i> • <i>merr pjesë në lojë me role.</i> 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>flet gjithmonë rrjedhshëm, kuptueshëm dhe me intonacionin e duhur, kur tregon një ngjarje ose një përvojë të tijën, kur përshkruan diçka etj.;</i> • <i>është aktiv gjatë diskutimeve në grupe të vogla për tema të ndryshme, si dhe bën pyetje dhe jep përgjigje në këto diskutime;</i> • <i>përgatit materiale për organizimin e shfaqjeve dhe ekspozitave në klasë;</i>

<p><i>mësuesit në përgatitjen e materialeve për organizimin e shfaqjeve në klasë;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>merr pjesë në lojë me role.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> <i>merr pjesë në lojë me role.</i> 		<ul style="list-style-type: none"> <i>merr pjesë në mënyrë aktive, në lojë me role.</i>
--	--	--	--

Kompetenca “Të lexuarit e teksteve letrare dhe jo letrare”

Përshkrimi i kompetencës

Nxënësi lexon tekste letrare dhe jo letrare të ndryshme dhe demonstroi kuptimin, interpretimin, analizën, vlerësimin dhe gjykimin e këtyre teksteve (të përshtatshme për zhvillimin moshor të nxënësit).

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4	Niveli 5
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>lexon mjaftueshëm rrjedhshëm tekste të thjeshta, si dhe dallon fjalën, fjalinë dhe paragrafin;</i> <i>tregon nëpërmjet pyetjeve të mësuesit, brendinë e tekstit dhe dallon disa nga pjesët plotësuese të tij (p.sh.: foto, vizatim, pamje etj.).</i> 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>lexon rrjedhshëm tekste të thjeshta, si dhe dallon fjalën, fjalinë dhe paragrafin;</i> <i>tregon mirë brendinë e tekstit dhe dallon pjesët plotësuese të tij (p.sh., foto, vizatim, pamje etj.);</i> <i>shpreh me ndihmën e mësuesit, përshtypjet ose përjetimet e veta në lidhje me</i> 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>lexon në përgjithësi, rrjedhshëm dhe me shprehësi tekste të thjeshta, si dhe dallon fjalën, fjalinë dhe paragrafin;</i> <i>tregon brendinë duke respektuar në përgjithësi, strukturën e tekstit, si dhe tregon funksionin e pjesëve plotësuese të tij (p.sh.: foto, vizatim, pamje etj.);</i> <i>shpreh përshtypjet ose</i> 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>lexon rrjedhshëm dhe me shprehësi tekste të thjeshta, si dhe dallon lehtësisht fjalën, fjalinë dhe paragrafin;</i> <i>tregon brendinë duke respektuar strukturën e tekstit, si dhe tregon funksionin e pjesëve plotësuese të tij (p.sh., foto, vizatim, pamje etj.);</i> <i>shpreh përshtypjet ose</i>

	<p>një tekst të shkurtër letrar (poezi, përralla nga folklori, përralla nga autorë të ndryshëm, tregime, fabula) dhe jo letrar (ditar, fjalorë të thjeshtë, udhëzime).</p>	<p><i>përjetimet e veta</i> në lidhje me një tekst të shkurtër letrar (poezi, përralla nga folklori, përralla nga autorë të ndryshëm, tregime, fabula) dhe jo letrar (ditar, fjalorë të thjeshtë, udhëzime).</p>	<p><i>përjetimet e veta</i> në lidhje me një tekst të shkurtër letrar (poezi, përralla nga folklori, përralla nga autorë të ndryshëm, tregime, fabula) dhe jo letrar (ditar, fjalorë të thjeshtë, udhëzime).</p>
--	--	--	--

Kompetenca “Të shkruarit për qëllime personale dhe funksionale”

Përshkrimi i kompetencës

Nxënësi shkruan për qëllime dhe lexues të ndryshëm. Ai ndjek gjatë të shkruarit hapa si: planifikimi, organizimi i ideve, rishikimi dhe redaktimi. Nxënësi, gjithashtu, respekton strukturën, tiparet e tekstit, si dhe rregullat gjuhësore.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4	Niveli 5
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> shpreh me gjuhë të varfër dhe me ndihmën e mësuesit, përjetimet e tij rreth një ngjarjeje, libri, përralle, personazhi etj.; shkruan tekste të thjeshta (urim, letër, kartolinë etj.) sipas modeleve të dhëna. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> shpreh me gjuhë të thjeshtë përjetimet e tij rreth një ngjarjeje, libri, përralle, personazhi etj.; shkruan tekste të thjeshta (urim, letër, kartolinë etj.) sipas modeleve të dhëna. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> shpreh në përgjithësi, qartë dhe pa gabime drejtshkrimore përjetimet e tij rreth një ngjarjeje, libri, përralle, personazhi etj.; shkruan tekste të thjeshta (urim, letër, kartolinë etj.) duke respektuar në përgjithësi, 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> shpreh qartë dhe pa gabime drejtshkrimore përjetimet e tij rreth një ngjarjeje, libri, përralle, personazhi etj.; shkruan tekste të thjeshta (urim, letër, kartolinë etj.) duke respektuar strukturën dhe karakteristikat e tyre.

strukturën dhe karakteristikat kryesore të tyre.

Kompetenca “Përdorimi i drejtë i gjuhës”

Përshkrimi i kompetencës

Që nxënësi të flasë dhe të shkruajë në mënyrën e duhur, atëherë ai duhet të zotërojë njohuri e të demonstrojë shkathtësi, vlera dhe qëndrime në lidhje me sistemin gjuhësor të gjuhës shqipe. Kështu, nxënësi dallon pjesët e ndryshme të ligjëratës, kategoritë e tyre gramatikore dhe i përdor në trajtën e duhur gjatë komunikimit; dallon llojet e ndryshme të fjalive dhe funksionet e fjalëve në fjali dhe i zbaton këto njohuri në komunikimin e përditshëm; dallon kuptimet e fjalëve dhe i përdor për të pasuruar fjalorin e tij.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4	Niveli 5
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dallon me ndihmën e mësuesit, fjalitë e thjeshta dëftore dhe pyetëse; dallon me vështirësi emra njerëzish, sendesh dhe kafshësh në numrin njëjës dhe shumës (përgjithësisht emra që janë të njohur); zgjedhon me ndihmën e mësuesit, folje të rregullta 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dallon fjalitë e thjeshta dëftore dhe pyetëse; dallon emra njerëzish, sendesh dhe kafshësh në numrin njëjës dhe shumës; zgjedhon folje të rregullta në kohën e tashme sipas modeleve të dhëna; dallon mbiemrin si fjalë që tregojnë cilësi të emrit; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dallon dhe formon në përgjithësi, fjali të thjeshta dëftore dhe pyetëse, duke respektuar shenjat e pikësimit; dallon emra njerëzish, sendesh dhe kafshësh në numrin njëjës dhe shumës dhe, në përgjithësi, i shkruan drejt ato; zgjedhon folje të rregullta në kohën e tashme sipas modeleve 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dallon dhe formon me lehtësi fjali të thjeshta dëftore dhe pyetëse, duke respektuar shenjat e pikësimit; dallon emra njerëzish, sendesh dhe kafshësh në numrin njëjës dhe shumës dhe i shkruan drejt ato; zgjedhon folje të rregullta në kohën e tashme dhe formon

<p>në kohën e tashme sipas modeleve të dhëna.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>dallon me ndihmën e mësuesit</i>, mbiemrin si fjalë, që tregon cilësi të emrit; • <i>gjen</i> përemrat vetorë dhe numërorët. 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>gjen</i> përemrat vetorë dhe numërorët. 	<p><i>të dhëna</i> dhe formon fjali duke përdorur formën e drejtë;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>dallon</i> mbiemrin si fjalë që tregon cilësi të emrit, si dhe <i>formon</i> fjali me të ose e shton në fjali të dhëna; • <i>gjen</i> përemrat vetorë dhe numërorët. 	<p><i>fjali duke përdorur formën e drejtë të tyre</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>dallon</i> mbiemrin si fjalë që tregon cilësi të emrit, <i>si dhe formon fjali me të ose e shton në fjali të dhëna</i>; • <i>gjen dhe formon</i> fjali me përemra vetorë dhe me numërorë.
--	--	---	--

Tabela 3

KLASAT IV -V		
Kompetenca “Të dëgjuarit e teksteve të ndryshme”		
<i>Përshkrimi i kompetencës</i>		
<p>Nxënësi merr njohuri, zhvillon qëndrime dhe vlera, si dhe zbaton aftësi dhe shkathtësi duke dëgjuar tekste të ndryshme.</p> <p>Më konkretisht, nxënësi kupton se sjellja dhe qëndrimet e duhura gjatë të dëgjuarit ndikojnë pozitivisht te të tjerët. Ai dallon disa cilësi të zërit të folësit si: intonacioni, ritmi, theksi, volumi i zërit. Gjithashtu, nxënësi tregon brendinë, veçon idenë kryesore, dallon fjalët ose frazat kyçe, bën konkluzione, krahason ose klasifikon, si dhe bën vlerësime të thjeshta për tekstet që dëgjon.</p>		
Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u përgjigjet pyetjeve dhe tregon shkurtimisht përmbajtjen e tekstit; • me ndihmën e mësuesit, lidh njohuritë e mëparshme me ato të tekstit; • me ndihmën e mësuesit veçon informacionin kryesor dhe jep disa gjykime të thjeshta për përmbajtjen e tekstit. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • u përgjigjet pyetjeve, tregon me fjalët e tij përmbajtjen e tekstit, si dhe lidh njohuritë e mëparshme me ato të tekstit; • diskuton rreth informacionit kryesor, përmbledh dhe jep disa gjykime të thjeshta për përmbajtjen e tekstit. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dëgjon me vëmendje në situata dhe për qëllime të ndryshme dhe u përgjigjet pyetjeve, tregon përmbajtjen që dëgjon duke e ilustruar me shembuj dhe ilustrime nga teksti, lidh dhe krahason me lehtësi njohuritë e mëparshme me ato të tekstit; • diskuton rreth informacionit kryesor, përmbledh dhe gjykon përmbajtjen dhe qëllimin e tekstit.

Kompetenca “Të folurit për të komunikuar dhe për të mësuar”

Përshkrimi i kompetencës

Nxënësi përdor gjuhën standarde gjatë të folurit, kupton dhe zbaton në komunikim karakteristikat e gjuhës së folur, shqipton saktë dhe me intonacionin e theksin e duhur fjalët dhe fjalitë, me qëllim që të jetë i kuptueshëm dhe interesant për të tjerët. Ai shoqëron të folurin edhe me elemente të komunikimit jo verbal dhe diskuton dhe bashkëvepron me të tjerët gjatë punës në grup.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none">shpreh me një gjuhë të varfër dhe shkurtimisht, idetë, ndjenjat ose përjetimet e tij;është i tërhequr në diskutime dhe bashkëbisedime dhe përfshihet në to me nxitjen e mësuesit;është i tërhequr në përgatitjen e materialeve për organizimin e shfaqjeve dhe aktiviteteve në klasë dhe në shkollë dhe përfshihet në to me nxitjen e mësuesit;merr pjesë në lojërat e thjeshta skenike.	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none">përpiqet të përzgjedhë fjalët dhe shprehjet e duhura, kur shpreh idetë, ndjenjat ose përjetimet e tij;merr pjesë në diskutime dhe bashkëbisedime;përfshihet në bashkëpunim me të tjerët për përgatitjen e materialeve për organizimin e shfaqjeve dhe aktiviteteve në klasë dhe në shkollë;merr pjesë në lojërat e thjeshta skenike.	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none">flet qartë, rrjedhshëm dhe përzgjedh fjalët dhe shprehjet e duhura, kur shpreh idetë, ndjenjat ose përjetimet e tij;merr pjesë aktive në diskutime dhe bashkëbisedime me pyetje, gjykime, komente apo sqarime;përgatit materiale për organizimin e shfaqjeve dhe aktiviteteve në klasë dhe në shkollë;shfaq prirje në lojërat e thjeshta skenike.

Kompetenca “Të lexuarit e teksteve letrare dhe jo letrare”

Përshkrimi i kompetencës

Nxënësi lexon tekste letrare dhe jo letrare që u përkasin periudhave të ndryshme, tekste klasike dhe bashkëkohore, shqipe dhe botërore dhe demonstroi kuptimin, interpretimin, analizën, vlerësimin dhe gjykimin e këtyre teksteve (të përshtatshme për zhvillimin moshor të nxënësit).

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lexon <i>mjaftueshëm</i> rrjedhshëm tekste të cilat janë të përshtatshme për moshën e tij; • <i>tregon</i> brendinë e tekstit; • <i>përcakton me ndihmën e mësuesit</i>, temën dhe idetë kryesore në tekste letrare si: poezi, këngë popullore, poema, fabula, tregime, novela, legjenda, përralla, mite, romane për fëmijë, drama; • <i>dallon elemente të thjeshta</i> në një tekst si: subjekti, personazhi kryesor, personazhe dytësore, mjedisi ose hapësira ku zhvillohen ngjarjet; • <i>gjen në një tekst</i>: rimën, krahasimin, epitetin; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lexon <i>rrjedhshëm</i> tekste të cilat janë të përshtatshme për moshën e tij; • <i>tregon mirë</i> brendinë, si dhe <i>dallon</i> pjesët themelore ose informacionin kryesor të tekstit; • <i>dallon</i> temën dhe idetë kryesore në tekste letrare si: poezi, këngë popullore, poema, fabula, tregime, novela, legjenda, përralla, mite, romane për fëmijë, drama; • <i>interpretonte elemente të thjeshta</i> në një tekst si: subjekti, personazhi kryesor, personazhe dytësore, mjedisi ose hapësira ku zhvillohen ngjarjet; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lexon <i>rrjedhshëm dhe me shprehësi</i> tekste të cilat janë të përshtatshme për moshën e tij; • <i>tregon brendinë duke e ilustruar me shembuj dhe detaje</i> nga teksti, si dhe <i>dallon me lehtësi</i> pjesët themelore ose informacionin kryesor të tekstit; • <i>dallon me lehtësi</i> temën dhe idetë kryesore në tekste letrare si: poezi, këngë popullore, poema, fabula, tregime, novela, legjenda, përralla, mite, romane për fëmijë, drama; • <i>interpretonte dhe analizonte</i> elemente të thjeshta në një tekst si: subjekti, personazhi kryesor, personazhe dytësore, mjedisi ose hapësira ku zhvillohen ngjarjet;

<ul style="list-style-type: none"> dallon me ndihmën e mësuesit, temën, idetë, strukturën dhe elementet grafike të një teksti jo letrar (letër formale, udhëzim, njoftim etj.). 	<ul style="list-style-type: none"> gjen në një tekst: rimën, onomatopenë, personifikimin, krahasimin, hiperbolën, epitetin; dallon temën, idetë, strukturën dhe elementet grafike të teksti jo letrar (letër formale, udhëzim, njoftim etj.). 	<ul style="list-style-type: none"> dallon gjuhën e figurshme nga gjuha jo e figurshme, gjen në një tekst: rimën, onomatopenë, personifikimin, krahasimin, hiperbolën, epitetin, <i>si dhe tregon çfarë funksioni kanë;</i> dallon dhe analizon temën, idetë, strukturën dhe elementet grafike të teksti jo letrar (letër formale, udhëzim, njoftim etj.).
---	---	---

Kompetenca “Të shkruarit për qëllime personale dhe funksionale”

Përshkrimi i kompetencës

Nxënësi shkruan për qëllime dhe lexues të ndryshëm. Ai ndjek gjatë të shkruarit hapa si: planifikimi, organizimi i ideve, rishikimi dhe redaktimi. Nxënësi, gjithashtu, respekton strukturën, tiparet e tekstit, si dhe rregullat gjuhësore.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> shkruan tekste <i>për lexues të njohur;</i> zbaton me vështirësi gjatë të shkruarit, karakteristikat e tekstit, <i>sidomos kur punon</i> me një lloj të ri teksti; ka nevojë për ndihmën dhe nxitjen e mësuesit për të shkruar dhe rishikuar punën ose detyrën me shkrim. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> shkruan <i>duke u përqendruar mirë</i> në temën dhe llojin e tekstit; shkruan tekste të ndryshme <i>duke respektuar strukturën e tyre dhe karakteristikat kryesore;</i> identifikon me ndihmën e mësuesit, në punët e tij elementet që kanë 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> shkruan tekste <i>duke u përqendruar</i> në temën që do të trajtojë <i>duke lidhur logjikisht</i> fjalitë në paragraf dhe paragrafët mes tyre; shkruan për qëllime dhe situata të ndryshme tekste të ndryshme <i>duke respektuar</i> strukturën dhe karakteristikat e tyre; identifikon në punët e tij elementet që kanë

	nevojë për përmirësime si p.sh., përdorimin e gjuhës ose strukturën e tekstit dhe i redakton ato.	nevojë për përmirësime si p.sh., përdorimin e gjuhës ose strukturën e tekstit dhe i redakton ato.
Kompetenca “Përdorimi i drejtë i gjuhës”		
Përshkrimi i kompetencës		
<p>Që nxënësi të flasë dhe të shkruajë në mënyrën e duhur, atëherë ai duhet të zotërojë njohuri e të demonstrojë shkathtësi, vlera dhe qëndrime në lidhje me sistemin gjuhësor të gjuhës shqipe. Kështu, nxënësi dallon pjesët e ndryshme të ligjëratës, kategoritë e tyre gramatikore dhe i përdor në trajtën e duhur gjatë komunikimit; dallon llojet e ndryshme të fjalive dhe funksionet e fjalëve në fjali dhe i zbaton këto njohuri në komunikimin e përditshëm; përdor gjuhën standarde; demonstroi njohuri për mënyrat e formimit të fjalëve në gjuhën shqipe, dallon kuptimet e fjalëve dhe i përdor për të pasuruar fjalorin e tij.</p>		
Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>dallon</i> lloje të ndryshme fjalish (dëftore, pyetëse, nxitëse dhe dëshirore); • <i>dallon me ndihmën e mësuesit</i>, gjymtyrët kryesore dhe gjymtyrët e dyta të fjalisë (kundrinor, rrethor, përcaktor); • <i>dallon me ndihmën e mësuesit</i>, kategoritë kryesore gramatikore të 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>dallon dhe përdor në përgjithësi</i>, lloje të ndryshme fjalish (dëftore, pyetëse, nxitëse dhe dëshirore); • <i>dallon dhe përdor në përgjithësi</i>, gjymtyrët kryesore dhe gjymtyrët e dyta të fjalisë (kundrinor, rrethor, përcaktor); • <i>dallon</i> kategoritë kryesore gramatikore të emrit, foljes, 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>dallon, analizon dhe përdor drejt</i> lloje të ndryshme fjalish (dëftore, pyetëse, nxitëse dhe dëshirore), <i>si dhe argumenton përgjigjen e tij</i>; • <i>dallon dhe përdor drejt</i> gjymtyrët kryesore dhe gjymtyrët e dyta të fjalisë (kundrinor, rrethor, përcaktor), <i>si dhe argumenton përgjigjen e tij</i>; • <i>dallon me lehtësi</i> kategoritë kryesore

<p>emrit, foljes, mbiemrit, përemrit;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>dallon</i> fjalët e parme dhe jo të parme; • <i>dallon</i> sinonimet, antonimet, homonimet. 	<p>mbiemrit, përemrit, si dhe gjen lidhëzat dhe parafjalët;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>dallon</i> fjalët e parme dhe jo të parme; • <i>dallon</i> sinonimet, antonimet, homonimet, fjalët e urta dhe shprehjet frazeologjike. 	<p>gramatikore të emrit, foljes, mbiemrit, përemrit, si dhe gjen lidhëzat dhe parafjalët, <i>si dhe argumenton përgjigjen e tij</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>dallon</i> fjalët e parme dhe jo të parme si dhe <i>analizon</i> pjesët përbërëse të fjalëve; • <i>dallon dhe përdor me lehtësi</i> sinonimet, antonimet, homonimet, fjalët e urta dhe shprehjet frazeologjike.
---	--	--

4.2 Lënda: Gjuhë e huaj

Lënda e gjuhës së huaj ndihmon nxënësin të forcojë kompetencën e komunikimit dhe të shprehurit e cila përbëhet nga kompetencat lëndore të mëposhtme.

Tabela 4

PËRSHKRIMI I KOMPETENCAVE TË LËNDËS	
<p>1. Kompetenca gjuhësore</p>	<p>Nxënësi:</p> <p>Zotëron fjalor bazë me fjalë të shkëputura dhe shprehje që lidhen me situatë shumë konkrete; tregon kontroll të kufizuar mbi struktura shumë të thjeshta gramatikore dhe modele fjalish të mësuara paraprakisht; shqipton mirë një repertor të kufizuar fjalësh dhe shprehjesh dhe disa herë nuk mund të kuptohen nga një folës vendas i gjuhës; kopjon fjalë dhe shprehje të shkurtra të njohura për të si p.sh. emrat e sendeve, udhëzime, emrat e dyqaneve etj. Gërmëzon adresën e tij, kombësinë dhe detaje të tjera personale.</p>

2. Kompetenca socio-gjuhësore	Vendos kontakte shoqërore shumë të thjeshta duke përdorur përhëndetjet dhe shprehjet e përditshme të mirësjelljes si p.sh. të lutem, faleminderit, më vjen keq, mirupafshim etj.
3. Kompetenca pragmatike	Lidh fjalët në grupe fjalësh me lidhëset bashkërenditëse “dhe”, “pastaj”

Nxënësi kryen veprimtari të ndryshme dhe zhvillon aftësitë e mëposhtme për të përmbushur nivelet e arritjeve.

Tabela 5

KLASA IV-V		
Të dëgjuarit		
Përshkrimi		
Nxënësi kupton fjalë të njohura dhe shprehje të përditshme në lidhje me veten, familjen dhe mjedisin e afërt konkret, nëse njerëzit flasin ngadalë dhe qartë.		
Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kupton fjalë të thjeshta të shkëputura kur ato shqiptohen ngadalë; • kupton përhëndetje të thjeshta të jetës së përditshme kur shoqërohen me figura ose pamje të ndryshme; • kupton pyetje të thjeshta rreth emrit, moshës, anëtarëve të familjes kur ato 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kupton fjali të thjeshta, të cilat shqiptohen ngadalë; • kupton përhëndetje dhe udhëzime të thjeshta të cilat lidhen me gjuhën që përdoret në klasë; • kupton pyetje të thjeshta të cilat lidhen me jetën e përditshme (ditët e javës, frutat e preferuara, motrat, vëllezërit etj). 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kupton dialogje të shkurtra të cilat shqiptohen qartë dhe ngadalë; • kupton pyetje dhe udhëzime të drejtuara me shumë kujdes dhe ngadalë si edhe ndjek drejtime të thjeshta dhe të shkurtra;

shqiptohen ngadalë, pastër dhe me pauza.		<ul style="list-style-type: none"> kupton dhe reagon kur e pyesin për gjërat që i pëlqejnë, (p.sh. stinët, lënda e preferuar etj.)
--	--	---

Të folurit

Përshkrimi

Nxënësi komunikon në mënyrë të thjeshtë, me kusht që bashkëfolësi të jetë i gatshëm të përsërisë apo të riformulojë frazat e tij më ngadalë dhe të jetë bashkëpunues.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> Përgjigjet me fjalë të shkëputura kur e pyesin për moshën, klasën etj. Përdor fjalë të shkëputura ose fjali të paplota kur flet për veten, shokët, prindërit etj. Tenton të marrë pjesë në një dialog të strukturuar duke thënë fjalë të shkëputura. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> Pyet dhe përgjigjet me fjali shumë të thjeshta dhe ndjek modelin e dhënë. Prezanton veten, familjen shokët duke përdorur fjali të shkurtra dhe shumë të thjeshta dhe ndjek pa ndryshim modelin e dhënë si edhe kërkon ndihmë kur ka paqartësi. Merr pjesë në një dialog të strukturuar dhe përdor fjali të thjeshta. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> Pyet dhe përgjigjet me fjali të thjeshta dhe përpiqet të jetë krijues nga modeli i dhënë. Prezanton veten, familjen, shokët, etj duke përdorur fjali të thjeshta dhe ndjek pa vështirësi modelet e dhëna. Merr pjesë në një bisedë të thjeshtë duke eksperimentuar me modelin e dhënë.

“Të lexuarit”

Përshkrimi

Nxënësi kupton emra të njohur, fjalë si edhe fraza të thjeshta, në lajmërimet, afishe e njoftime të ndryshme; përdor strategji të thjeshta për të kuptuar tekstin si: lidh figurën me fjalën, grupon fjalë sipas grupeve kuptimore.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none">dallon të dhënat personale në një pyetësor të thjeshtë dhe jep informacion me fjalë të shkëputura;kupton mesazhe shumë të shkurtra kur ato janë të shoqëruara me figura;identifikon personazhet në një tregim shumë të shkurtër të shoqëruar me figura.	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none">kupton informacionin e dhënë në një pyetësor kur ai ka modelin e mësuar më parë dhe jep informacionin e kërkuar me fjali shumë të thjeshta;kupton mesazhe, kartolina shumë të shkurtra dhe nxjerr informacionin e kërkuar me ndihmën e mësuesit;identifikon personazhet dhe idenë kryesore në një tregim të shkurtër të shoqëruar me figura.	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none">kupton informacionin e dhënë në një pyetësor të thjeshtë dhe fillon të eksperimentojë me informacionin që i kërkohet;kupton mesazhe, kartolina të shkurtra dhe nxjerr pa vështirësi informacionin e kërkuar;identifikon personazhet, idenë kryesore dhe detajet në një tregim të shkurtër të shoqëruar me figura.

“Të shkruarit”

Përshkrimi

Nxënësi shkruan fjalë dhe fjali të thjeshta, një kartolinë të shkurtër përshëndetjeje etj. Shkruan mbi tematika të njohura.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kopjon dhe shkruan sipas modelit të dhënë fjalë dhe fjali shumë të shkurtra; • plotëson një formular shumë të thjeshtë ku i kërkohet të plotësojë vendet bosh; • shkruan një kartolinë urimi ku i kërkohet të plotësojë vendet bosh në fjali. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • shkruan fjali të shkurtra për të përshkruar veten , familjen, shokët duke ndjekur modelin e dhënë; • plotëson një formular të thjeshtë duke ndjekur modelin e dhënë; • shkruan një kartolinë urimi duke ndjekur modelin e dhënë. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • shkruan një paragraf shumë të shkurtër dhe përdor lidhëza dhe fjalët lidhëse si p.sh. “dhe”, “pastaj”; • plotëson pa vështirësi një formular të thjeshtë; • shkruan një kartolinë urimi, mesazh të thjeshtë dhe eksperimenton me fjalorin e mësuar.

“Përdorimi i drejtë i gjuhës”

Përshkrimi:

Nxënësi tregon kontroll të kufizuar mbi struktura shumë të thjeshta gramatikore dhe modele fjalish të mësuara paraprakisht; shqipton mirë një repertor të kufizuar fjalësh dhe shprehjesh

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • shkruan me gabime drejtshkrimore dhe gërmëzon; • has vështirësi në dallimin e strukturave të ndryshme gramatikore. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • shkruan me pak gabime drejtshkrimore dhe gërmëzon; • has pak vështirësi në dallimin e strukturave të ndryshme gramatikore 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • shkruan pa gabime drejtshkrimore dhe gërmëzon • Nuk has vështirësi në dallimin e strukturave të ndryshme gramatikore.

5 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË FUSHËN “ MATEMATIKË”

Tabela 6

KLASA I-III			
Kompetenca 1: “Zgjidhja e situatës problemore”			
<i>Përshkrimi i kompetencës</i>			
<p>Nxënësi përshkruan dhe zgjidh situata problemore, të nivelit praktik të marra nga përvojat e përbashkëta të jetës së përditshme dhe të nivelit abstrakt, duke zhvilluar kapacitetin e tij intelektual dhe intuitën krijuese. Ai përcakton të dhënat e situatës problemore, e modelon atë, zbaton hapa të ndryshëm për zgjidhjen e saj, e vlerëson zgjidhjen dhe e paraqet atë.</p>			
Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4	Niveli 5
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kryen <i>me skema ndihmëse</i>, veprimet themelore matematikore me numra; • zbaton <i>me mbikëqyrje</i>, kërkesa të problemeve të thjeshta; • përdor mjete <i>të thjeshta</i> dhe arrin <i>me skema ndihmëse</i>, <i>disa rezultate</i> gjatë matjeve të objekteve në klasë dhe në jetën e përditshme. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kryen, <i>pjesërisht</i>, veprimet themelore matematikore me numra; • zbaton <i>disa kërkesa të problemeve të thjeshta</i>; • përdor <i>mjete të thjeshta</i> gjatë matjeve të objekteve në klasë dhe në jetën e përditshme; • bën <i>pak</i> vrojtime që ndihmojnë në të kuptuarit e njohurive dhe 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kryen, <i>i orientuar</i>, veprimet themelore matematikore me numra; • zbaton, <i>lehtësisht</i>, kërkesat e <i>problemeve të thjeshta</i>; • përdor <i>mjete themelore</i> gjatë matjeve të objekteve në klasë dhe në jetën e përditshme; • bën, <i>i orientuar</i>, vrojtime që 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kryen <i>në mënyrë të pavarur</i> veprimet themelore matematikore me numra; • identifikon, <i>lehtësisht</i>, kërkesat e problemeve të thjeshta dhe zbaton <i>në mënyrë të pavarur</i>, teknika të zgjidhjes së problemave; • përdor, <i>lehtësisht</i> mjete dhe metoda themelore gjatë

	zotërimin e shprehive matematike.	ndihmojnë në të kuptuarit e njohurive dhe zotërimin e shprehive matematike.	matjeve të objekteve në klasë dhe në jetën e përditshme; <ul style="list-style-type: none"> • bën vrojtime dhe hetime, që ndihmojnë në të kuptuarit e njohurive dhe zotërimin e shprehive matematike.
--	-----------------------------------	---	--

Kompetenca 2: “Arsyetimi dhe vërtetimi matematik”

Përshkrimi i kompetencës

Nxënësi përdor arsyetimin, argumentimin dhe vërtetimin si aspekte themelore të matematikës. Arsyetimi ka të bëjë me organizimin logjik të fakteve, ideve ose koncepteve në mënyrë që të arrijë në një rezultat më të besueshëm se intuita

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4	Niveli 5
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>kupton konceptin</i> e numërimit përmes numrave, ngjyrave, figurave, madhësive, vizatimeve dhe objekteve; • <i>ka njohuri</i> për shprehitë e arsyetimit për të kryer veprime. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • demonstroi, <i>pjesërisht</i>, të kuptuarit e konceptit të numërimit përmes numrave, ngjyrave, figurave, madhësive, vizatimeve dhe objekteve; • zbaton, <i>pjesërisht</i>, shprehitë të arsyetimit për të kryer veprime; • <i>njeh rregulla</i> por ka vështirësi 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • demonstroi, <i>i orientuar</i>, të kuptuarit e konceptit të numërimit përmes numrave, ngjyrave, figurave, madhësive, vizatimeve dhe objekteve; • zbaton, <i>me mbikëqyrje</i>, shprehitë të arsyetimit për të 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • demonstroi, <i>lehtësisht</i>, të kuptuarit e konceptit të numërimit përmes numrave, ngjyrave, figurave, madhësive, vizatimeve dhe objekteve; • zbaton, <i>në mënyrë të pavarur</i>, shprehitë të

	në gjykim gjatë diskutimeve me të tjerët.	kryer veprime dhe për të bërë hamendësime; <ul style="list-style-type: none"> • kupton, <i>rregulla</i> për të gjykuar gjatë diskutimeve me të tjerët. 	arsyetimit për të kryer veprime dhe për të bërë hamendësime; <ul style="list-style-type: none"> • dallon, <i>lehtësisht ligjësi (rregulla)</i>, për të gjykuar gjatë diskutimeve me të tjerët.
--	---	--	--

Kompetenca 3: “Të menduarit dhe komunikimi matematik”

Përshkrimi i kompetencës

Nxënësi përdor komunikimin nëpërmjet të lexuarit, të shkruarit, diskutimit, të dëgjuarit, të pyeturit për të organizuar dhe qartësuar të menduarin matematik. Nxënësi gjatë të menduarit dhe komunikimit në gjuhën matematikore mëson konceptet, proceset dhe përforcon të kuptuarit e tyre. Ai kupton se kjo gjuhë përdoret jo vetëm në lëndë të tjera, por edhe në jetën e përditshme.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4	Niveli 5
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>ka njohuri për gjuhën natyrore dhe simbolet e thjeshta për veprimet matematikore;</i> • <i>ndërton, me skema ndihmëse, struktura të thjeshta për matematikën duke grumbulluar informacione nga shkolla dhe</i> 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>kupton gjuhën natyrore dhe simbolet e thjeshta për veprimet matematikore;</i> • <i>ndërton, me skema ndihmëse, struktura themelore të përshtatshme për matematikën duke grumbulluar informacione</i> 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>përdor, i orientuar, gjuhën natyrore dhe simbolet e thjeshta matematikore për përshkrimin e fakteve të thjeshta dhe veprimeve matematikore;</i> • <i>ndërton, me mbikëqyrje,</i> 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>përdor, lehtësisht, gjuhën natyrore dhe simbolet e thjeshta matematikore për marrjen dhe interpretimin e informacioneve;</i> • <i>ndërton struktura themelore të përshtatshme për</i>

<p>mjedisi jashtëskollor;</p> <ul style="list-style-type: none"> • kupton <i>me skema ndihmëse</i>, të menduarin matematik duke përdorur fjalorin <i>fillestar</i> të matematikës 	<p>nga shkolla dhe mjedisi jashtëskollor;</p> <ul style="list-style-type: none"> • komunikon, <i>me mbikëqyrje</i>, të menduarin matematik duke përdorur fjalorin <i>fillestar</i> të matematikës 	<p>struktura <i>themelore</i> të përshtatshme për matematikën duke grumbulluar informacione nga shkolla dhe mjedisi jashtëskollor;</p> <ul style="list-style-type: none"> • komunikon, <i>të menduarin</i> matematik duke përdorur fjalorin e matematikës. 	<p>matematikën duke grumbulluar informacione nga shkolla dhe mjedisi jashtëskollor;</p> <ul style="list-style-type: none"> • komunikon, <i>në mënyrë të pavarur</i>, të menduarin matematik nëpërmjet të folurit, të shkruarit, të dëgjuarit; • krijon, <i>paraqitje</i> të koncepteve të thjeshta matematike me mjete konkrete, lëvizje fizike, vizatime, numra, simbole dhe i zbaton në zgjidhje problemash.
--	--	---	--

Kompetenca 4: “Lidhja konceptuale”

Përshkrimi i kompetencës

Nxënësi kupton ndërtimin e koncepteve matematike për të formuar një të tërë dhe përdor varësitë ndërmjet këtyre koncepteve. Arsyetimi matematik zhvillon lidhjen ndërmjet koncepteve duke i ndërtuar dhe zbatuar ato në proceset matematikore përkatëse.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4	Niveli 5
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>kupton me skema ndihmëse</i> lidhje të thjeshta mes numërimit dhe koncepteve themelore të gjeometrisë dhe të matjeve; • <i>bën lidhje, me skema ndihmëse, ndërmjet njohurive dhe shprehive matematikore me situata të thjeshta.</i> 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>kupton</i> lidhje të thjeshta mes numërimit dhe koncepteve themelore të gjeometrisë dhe të matjeve; • <i>bën lidhje të pjesshme, ndërmjet njohurive dhe shprehive matematikore me situata të thjeshta.</i> 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>bën, me mbikëqyrje, lidhje të thjeshta mes numërimit dhe koncepteve themelore të gjeometrisë dhe të matjeve;</i> • <i>bën, me skema ndihmëse, lidhje ndërmjet njohurive dhe shprehive matematikore me situata të familjarizuara</i> 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>bën, lehtësisht, në mënyrë të vazhduar, lidhje të thjeshta mes numërimit dhe koncepteve themelore të gjeometrisë dhe të matjeve;</i> • <i>bën, në mënyrë të pavarur, lidhje ndërmjet njohurive dhe shprehive matematikore me situata nga jeta e përditshme.</i>

Kompetenca 5: “Modelimi matematik”

Përshkrimi i kompetencës

Nxënësi përshkruan dhe krijon modele duke përdorur veprimet themelore matematikore në situata të jetës së përditshme. Modelimi është procesi i paraqitjes së situatës nga jeta reale me gjuhën matematikore. Nëpërmjet përdorimit të teknikave përkatëse, gjendet zgjidhja matematikore e cila më pas interpretohet në jetën reale

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4	Niveli 5
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>ka njohuri dhe kupton</i> vetitë e figurave dhe objekteve të 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>zbaton</i> vetitë e figurave dhe objekteve të ndryshme; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>identifikon, i orientuar, vetitë e figurave dhe</i> 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>identifikon, lehtësisht, vetitë e figurave dhe</i>

<p>ndryshme;</p> <ul style="list-style-type: none"> dallon, <i>me skema ndihmëse</i>, figurat dhe objektet sipas këtyre vetive; lidh, <i>me ndihmë</i>, numrat dhe figurat me situata konkrete. 	<ul style="list-style-type: none"> klasifikon, <i>me skema ndihmëse</i>, figurat dhe objektet sipas këtyre vetive; paraqet, <i>pjesërisht, me skema ndihmëse</i>, numrat, figurat dhe konceptet e thjeshta matematikore. 	<p>objekteve të ndryshme;</p> <ul style="list-style-type: none"> klasifikon, <i>me mbikëqyrje</i>, figurat dhe objektet sipas këtyre vetive, krijon, <i>pjesërisht</i>, modele të thjeshta të figurave dhe objekteve nga klasa dhe nga jeta e përditshme duke përdorur numrat; paraqet, <i>me skema ndihmëse</i>, numrat, figurat dhe konceptet e thjeshta matematikore duke i ndërlidhur ato me situata konkrete 	<p>objekteve të ndryshme;</p> <ul style="list-style-type: none"> klasifikon, <i>në mënyrë të pavarur</i>, figurat dhe objektet sipas këtyre vetive, krijon modele të thjeshta të figurave dhe objekteve nga klasa dhe nga jeta e përditshme duke përdorur numrat; paraqet, <i>lehtësisht</i>, numrat, figurat dhe konceptet e thjeshta matematikore duke i ndërlidhur ato me situata konkrete.
---	--	---	--

Tabela 7

KLASA IV -V		
Kompetenca 1: “Zgjidhja e situatës problemore”		
<i>Përshkrimi i kompetencës</i>		
<p>Nxënësi përshkruan dhe zgjidh situata problemore, të nivelit praktik të marra nga përvojat e përbashkëta të jetës së përditshme dhe të nivelit abstrakt, duke zhvilluar kapacitetin e tij intelektual dhe intuitën krijuese. Ai përcakton të dhënat e situatës problemore, e modelon atë, zbaton hapa të ndryshëm për zgjidhjen e saj, e vlerëson zgjidhjen dhe e paraqet atë.</p>		
Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kryen, <i>me mbikëqyrje</i>, veprime matematikore me numrat deri në gjashtëshifrorë dhe ka njohuri për numrat e plotë negativë dhe thyesat; • ka njohuri për hapat e zgjidhjes së problemave; • përdor mjete të <i>thjeshta</i> për matjen e figurave 2D (D = dimensionale) dhe objekteve 3D; • përdor, <i>me skema ndihmëse</i>, formula të <i>thjeshta</i> që lidhen me vetitë e figurave 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kryen veprime matematikore me numrat deri në gjashtëshifrorë dhe kupton, <i>me mbikëqyrje</i>, numrat e plotë negativë dhe thyesat; • përshkruan kërkesat e <i>problemeve të thjeshta</i>, përdor <i>me mbikëqyrje</i> hapat e zgjidhjes së problemave; • kryen <i>me skema ndihmëse</i> vrojtime, që ndihmojnë në të kuptuarit e njohurive dhe zotërimin e shprehive matematike; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kryen <i>në mënyrë të pavarur</i> veprimet themelore matematikore me numrat deri në gjashtëshifrorë dhe kupton numrat e plotë negativë dhe thyesat; • përshkruan kërkesat e <i>problemeve, zhvillon, përzgjedh</i> dhe zbaton strategjitë e zgjidhjes së problemave; • bën, <i>lehtësisht</i>, vrojtime, hetime, që ndihmojnë në të kuptuarit, vlerësimin e njohurive dhe zotërimin e shprehive matematike;

<p>gjeometrike për zgjidhjen e <i>situatave të thjeshta</i> problemore.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • përdor mjete praktike për matjen e figurave 2D (D = dimensionale) dhe objekteve 3D; • zbaton formula për zgjidhjen e problemave që lidhen me vetitë e figurave gjeometrike në <i>situata të thjeshta të njohura</i>; • bën me mbikëqyrje interpretime të pjesshme për të dhëna të paraqitura me diagrame me shtylla ose tabela. 	<ul style="list-style-type: none"> • përdor mjete dhe metoda të thjeshta për matjen e figurave 2D (D = dimensionale) dhe objekteve 3D duke kaluar <i>lehtësisht</i> nga një njësi matjeje në tjetrën; • zbaton formulat për zgjidhjen e problemave që lidhen me vetitë e figurave gjeometrike në <i>situata të reja</i> me të cilat ai nuk është i familjarizuar; • krijon paraqitje me tabela ose me diagrame, vlerëson dhe interpreton të dhëna të mbledhura.
---	---	--

Kompetenca 2: “Arsyetimi dhe vërtetimi matematik”

Përshkrimi i kompetencës

Nxënësi përdor arsyetimin, argumentimin dhe vërtetimin si aspekte themelore të matematikës. Arsyetimi ka të bëjë me organizimin logjik të fakteve, ideve ose koncepteve në mënyrë që të arrijë në një rezultat më të besueshëm se intuita.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ka njohuri të pjesshme për rregulla, arsyeton, me skema ndihmëse, koncepte të thjeshta matematikore; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zbaton rregulla, arsyeton me mbikëqyrje koncepte dhe modele të thjeshta matematikore; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nxjerr në mënyrë të pavarur rregulla, arsyeton koncepte dhe modele të thjeshta matematikore, duke hapur rrugën për koncepte të reja;

<ul style="list-style-type: none"> dallon, <i>me mbikqyrje</i>, marrëdhëniet ndërmjet numrave dhe figurave gjeometrike; përdor, <i>me mbikëqyrje</i>, disa koncepte për të përshkruar situata probabilitare të thjeshta nga jeta e tyre e përditshme. 	<ul style="list-style-type: none"> zbaton, <i>i orientuar</i>, shprehi të arsyetimit si klasifikimi, dallimi i marrëdhënieve ndërmjet numrave dhe figurave gjeometrike; hamendëson, argumenton, <i>me skema ndihmëse</i>, rezultatin; parashikon, <i>me mbikëqyrje</i>, përfundimin e një matjeje; <i>kupton pjesërisht</i> terminologji të përshtatshme për të përshkruar situata probabilitare të thjeshta nga jeta e tyre e përditshme. 	<ul style="list-style-type: none"> <i>zhvillon dhe zbaton</i> shprehi të arsyetimit si klasifikimi, dallimi i marrëdhënieve ndërmjet numrave, figurave gjeometrike; <i>zhvillon përdorimin empirik</i> të kundërshembullit; hamendëson dhe <i>grykon hamendësime</i>, argumenton dhe mbron lehtësisht argumentin dhe rezultatin; parashikon, <i>në mënyrë të pavarur dhe identifikon</i> përfundimin e një matjeje; <i>zbulon</i> situata probabilitare të thjeshta nga jeta e tyre e përditshme dhe përdor terminologjinë e përshtatshme për t'i përshkruar ato.
---	--	--

Kompetenca 3: “Të menduarit dhe komunikimi matematik”

Përshkrimi i kompetencës

Nxënësi përdor komunikimin nëpërmjet të lexuarit, të shkruarit, diskutimit, të dëgjuarit, të pyeturit për të organizuar dhe qartësuar të menduarin matematik. Nxënësi gjatë të menduarit dhe komunikimit në gjuhën matematikore mëson konceptet, proceset dhe përforcon të kuptuarit e tyre. Ai kupton se kjo gjuhë përdoret jo vetëm në lëndë të tjera, por edhe në jetën e përditshme.

Niveli 2

Niveli 3

Niveli 4

Nxënësi:

- përforcon, *me mbikëqyrje*, strukturat mendore të ndërtuara më parë, të përshtatshme për matematikën;
- lidh, *me skema ndihmëse*, gjuhën natyrore me simbolet matematikore për të shprehur konceptet në matematikë;
- *ka njohuri* për algoritmin e veprimeve me numra për të bërë njehsime me mend;
- *ërpiket të komunikojë* të menduarin e tij matematik (nëpërmjet të lexuarit, të shkruarit, të dëgjuarit).

Nxënësi:

- përdor, *i orientuar*, strukturat mendore të ndërtuara më parë, të përshtatshme për matematikën;
- lidh, *me mbikëqyrje*, gjuhën natyrore me simbolet matematikore për të organizuar faktet, konceptet në matematikë;
- *kupton dhe ka njohuri* për algoritmin e veprimeve me numra për të bërë njehsime me mend;
- *komunikon* të menduarin e tij matematik (nëpërmjet të lexuarit, të shkruarit, diskutimit, të dëgjuarit, të pyeturit).

Nxënësi:

- demonstroi *të menduar të pavarur* dhe shprehi punë;
- përforcon strukturat mendore të ndërtuara më parë, të përshtatshme për matematikën duke parashtruar, pranuar dhe përgjigjur pyetjeve;
- përdor, *lehtësisht*, gjuhën natyrore dhe simbolet matematikore për të organizuar faktet, konceptet, idetë dhe veprimet themelore në matematikë;
- përdor, *në mënyrë të pavarur*, algoritmin e veprimeve me numra për të bërë njehsime me mend;
- krijon, *i pavarur*, paraqitje të koncepteve matematike me mjete konkrete, vizatime numra, simbole, tabela, diagrame duke komunikuar, *lehtësisht*, të menduarin e tij matematik (nëpërmjet të lexuarit, të shkruarit, diskutimit, të dëgjuarit, të pyeturit).

Kompetenca 4: “Lidhja konceptuale”

Përshkrimi i kompetencës

Nxënësi kupton ndërtimin e koncepteve matematike për të formuar një të tërë dhe përdor varësitë ndërmjet këtyre koncepteve. Arsytimi matematik zhvillon lidhjen ndërmjet koncepteve duke i ndërtuar dhe zbatuar ato në proceset matematikore përkatëse.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>kupton, me mbikëqyrje, lidhjen ndërmjet njohurive të mëparshme dhe njohurive të reja për ndërtimin e koncepteve në lidhje me numrat deri në gjashtëshifrorë, të figurave 2D dhe objekteve 3D;</i>• <i>bën lidhje të pjesshme, me skema ndihmëse, të njohurive dhe shprehive matematike me situata praktike.</i>	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>bën, me mbikëqyrje, lidhje ndërmjet njohurive të mëparshme dhe njohurive të reja për ndërtimin e koncepteve në lidhje me numrat deri në gjashtëshifrorë, të figurave 2D dhe objekteve 3D;</i>• <i>bën lidhje, i orientuar, të njohurive dhe shprehive matematike me situata ose dukuri të familjarizuara.</i>	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>bën, lehtësisht e në mënyrë të vazhduar, lidhje ndërmjet njohurive të mëparshme dhe njohurive të reja për ndërtimin e koncepteve në lidhje me numrat deri në gjashtëshifrorë, të figurave 2D dhe objekteve 3D;</i>• <i>bën lidhje të njohurive dhe shprehive matematike me situata ose dukuri të marra nga jeta e përditshme me të cilat nuk është familjarizuar, lëndët e tjera, sportet etj.;</i>• <i>bën, i pavarur, krahasime ndërmjet koncepteve e procedurave matematikore.</i>

Kompetenca 5: “Modelimi matematik”

Përshkrimi i kompetencës

Nxënësi përshkruan dhe krijon modele duke përdorur veprimet themelore matematikore në situata të jetës së përditshme. Modelimi është procesi i paraqitjes së situatës nga jeta reale me gjuhën matematikore. Nëpërmjet përdorimit të teknikave përkatëse, gjendet zgjidhja matematikore e cila më pas interpretohet në jetën reale

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>kupton, me mbikëqyrje</i>, modele të veprimeve themelore matematikore që lidhen me numrat deri në gjashtëshifrorë, figurat 2D dhe objektet 3D. • <i>përdor</i> të dhëna, <i>me skema ndihmëse</i>, për modelime për marrëdhënie funksionale, bazuar në kuptimin për vargun, funksionin dhe simbolet algjebrike. • <i>zgjdh pjesërisht, me mbikëqyrje</i>, ekuacione dhe inekuacione të thjeshta (në përshtatje me njohuritë e shprehite e mësuara). 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përshkruan, <i>me skema ndihmëse</i>, modele duke përdor veprimet themelore matematikore në situata të njohura, që lidhen me numrat deri në gjashtëshifrorë, figurat 2D dhe objektet 3D; • <i>zbaton, i orientuar</i>, modelime për marrëdhënie funksionale, bazuar në kuptimin për vargun, funksionin dhe simbolet algjebrike; • <i>zgjdh, me mbikëqyrje</i>, ekuacione dhe inekuacione të thjeshta (në përshtatje me njohuritë e shprehite e mësuara); • <i>zbaton, me skema ndihmëse</i>, rregullat themelore për njehsimet me numra 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>krijon, në mënyrë të pavarur</i>, modele dhe i përshkruan duke përdor veprimet themelore matematikore në situata të jetës së përditshme (p.sh. të ekonomisë familjare, statistika elementare për jetën, etj), që lidhen me numrat deri në gjashtëshifrorë, figurat 2D dhe objektet 3D; • <i>krijon dhe vlerëson</i> ligjësi dhe modelime për marrëdhënie funksionale, bazuar në kuptimin për vargun, funksionin dhe simbolet algjebrike; • <i>modelon dhe zgjidh, në mënyrë të pavarur</i>, ekuacione dhe inekuacione (në përshtatje me njohuritë e shprehite e mësuara) dhe parashikon me afërsi rezultatin; • <i>identifikon rregullat themelore</i> për njehsimet

duke përdorur ndryshoret për zgjidhjen e problemeve nga matematika dhe jeta e përditshme.

me numra duke përdorur ndryshoret për zgjidhjen e problemeve nga matematika dhe jeta e përditshme.

6 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË FUSHËN “SHKENCAT E NATYRËS”

Për veçoritë e zhvillimit moshor, nivelet e arritjes së rezultateve të të nxënit sipas kompetencave jepen për klasat I-III dhe 4-5 për tri kompetencat së bashku, sipas një kompetence të integruar “Kërkimi shkencor”.

6.1 Lënda “Dituri natyre”

Tabela 8

KLASA I-III			
Kompetenca e integruar: “Kërkimi shkencor”			
Përshkrimi i kompetencës			
<p>Nxënësi identifikon një problem ose përcakton një grup problemesh dhe përdor strategji të ndryshme eksplorimi. Ai vlerëson qasjen e vet dhe të të tjerëve. Nxënësi familjarizohet me rolet dhe funksionet e mjeteve, teknikave, instrumenteve, procedurave shkencore dhe teknologjike, i përdor ato në përputhje me situatat dhe mënyrat e përdorimit të tyre në to dhe vlerëson ndikimin e mjeteve, instrumenteve dhe procedurave. Ai familjarizohet me gjuhën e jetës së përditshme që lidhet me shkencën dhe teknologjinë, përdor efektivisht gjuhën e simboleve dhe të jetës së përditshme për shkencën dhe teknologjinë, për të formuluar pyetje dhe për të argumentuar përgjigjet.</p>			
Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4	Niveli 5
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>zbulon pak elemente të një problemi;</i> • <i>me ndihmë, bazuar në njohuritë që ka, eksploron idetë për</i> 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>zbulon pak elemente shkencore dhe teknologjike të një problemi dhe e shpjegon natyrën e problemit me fjalët e veta;</i> 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>njih dhe pranon pak elemente shkencore dhe teknologjike të një problemi;</i> • <i>vendos lidhjet mes elementeve të problemit;</i> 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>njih dhe pranon disa elemente shkencore dhe teknologjike të një problemi;</i>

<p>shpjegimet ose zgjidhjet që lidhen me problemin;</p> <ul style="list-style-type: none"> • bën vrojtime, manipulon objektet, bazuar në burimet e mundshme të informacionit (shokët e klasës, ekspertë, burime të shkruara) për të gjetur ide dhe për të dhënë shpjegime ose zgjidhje; • <i>me ndihmë</i>, planifikon një shpjegim, një zgjidhje ose një mënyrë të bërjes së gjërave dhe e zbaton atë; • përdor instrumente dhe mjete të rekomanduara gjatë shpjegimeve ose zbatimeve të zgjidhjeve; • <i>me ndihmë</i>, nxënësi paraqet shpjegimet ose zgjidhjet e veta, duke përdorur pak terma ose shprehje shkencore ose 	<ul style="list-style-type: none"> • bazuar në njohuritë që ka dhe <i>me ndihmë</i>, nëse është e nevojshme, <i>eksploron idetë</i> për shpjegimet ose zgjidhjet që lidhen me problemin; • bën vrojtime, manipulon objektet dhe <i>bazuar në burimet</i> e informacionit (shokët e klasës, ekspertët, burimet e shkruara) në përpjekjet për të identifikuar shpjegimet ose zgjidhjet e mundshme; • <i>thërret një person burimor</i> nëse i nevojitet <i>ndihmë</i> për të zgjedhur shpjegimin, zgjidhjen ose mënyrën e bërjes së gjërave si dhe për shpjegimin ose zbatimin e zgjidhjes që ka zgjedhur; • <i>me ndihmë</i>, nxënësi përdor në mënyrë të përshtatshme 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>ndonjëherë riformulon</i> problemin <i>me fjalët e veta</i>; • bazuar në njohuritë që ka, <i>eksploron idetë</i> për shpjegimet ose zgjidhjet që lidhen me problemin; • <i>bën vrojtime, manipulon objektet</i> dhe merr informacionin nga <i>shumëllojshmëri burimesh</i> për të zgjedhur <i>një ose më shumë</i> shpjegime ose zgjidhje; • <i>zgjedh mënyrën e bërjes së gjërave</i> që i takon shpjegimit ose zgjidhjes që ka zgjedhur, <i>me ndihmë</i> nëse është e nevojshme; • <i>me ndihmë</i>, ai <i>zgjedh instrumentet</i> dhe veglat e kërkuara dhe <i>i përdor</i> ato në mënyrë të përshtatshme; 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>vendos lidhjet</i> mes elementeve të problemit; • <i>shpesh riformulon</i> problemin <i>me fjalët e veta</i>; • bazuar në njohuritë që ka, <i>eksploron idetë</i> për shpjegimet ose zgjidhjet që lidhen me problemin; • bën vrojtime, manipulon objektet dhe merr informacionin nga <i>shumëllojshmëri burimesh</i> për të zgjedhur <i>një ose më shumë</i> shpjegime ose zgjidhje; • <i>zgjedh rrallëherë me ndihmë</i> mënyrën e bërjes së gjërave; • <i>rrallëherë me ndihmë</i>, <i>zgjedh instrumentet</i> dhe veglat e kërkuara dhe i
---	---	---	--

<p>teknologjike specifike si dhe të paktën një tip prezantimi.</p>	<p>instrumentet dhe mjetet kur shpjegon ose zbaton zgjidhjet e tij.</p> <ul style="list-style-type: none"> • prezanton shpjegimet ose zgjidhjet e tij, duke përdorur pak terma ose shprehje specifike shkencore dhe pak tipa prezantimesh. 	<ul style="list-style-type: none"> • prezanton shpjegimet ose zgjidhjet e tij, duke përdorur pak terma të specializuar shkencorë dhe teknologjikë ose shprehje dhe shumëllojshmëri tipash të prezantimeve. 	<p>përdor ato në mënyrë të përshtatshme;</p> <ul style="list-style-type: none"> • prezanton shpjegimet ose zgjidhjet e tij, duke përdorur saktë disa terma specifikë shkencorë dhe teknologjikë ose shprehje dhe shumëllojshmëri prezantimesh.
--	---	---	---

Tabela 9

KLASA IV -V		
Kompetenca e integruar: “Kërkimi shkencor”		
<i>Përshkrimi i kompetencës</i>		
<p>Nxënësi identifikon një problem ose përcakton një grup problemesh dhe përdor strategji të ndryshme eksplorimi. Ai vlerëson qasjen e vet dhe të të tjerëve. Nxënësi familjarizohet me rolet dhe funksionet e mjeteve, teknikave, instrumenteve, procedurave shkencore dhe teknologjike, i përdor ato në përputhje me situatat dhe mënyrat e përdorimit të tyre në to dhe vlerëson ndikimin e mjeteve, instrumenteve dhe procedurave. Ai familjarizohet me gjuhën e jetës së përditshme që lidhet me shkencën dhe teknologjinë, përdor efektivisht gjuhën e simboleve dhe të jetës së përditshme për shkencën dhe teknologjinë, për të formuluar pyetje dhe për të argumentuar përgjigjet.</p>		
Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>njih dhe pranon</i> elementet shkencore ose teknologjike të një problemi; • <i>me ndihmë</i>, nxënësi vendos lidhjet midis njohurive që ka dhe shpjegimeve <i>tentative</i> për zgjidhjen e problemit; • bën vëzhgime, manipulon objektet, bazuar në shumëllojshmëri burimesh të informacionit (shokët e klasës, ekspertë, burime të shkruara) për zgjedhjen e <i>një ose</i> 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>shquan</i> elementet shkencore ose teknologjike të një problemi dhe shpjegon natyrën e problemit <i>me fjalët e veta</i>; • <i>me ndihmë</i>, në disa <i>situata më komplekse</i>, vendos lidhjet ndërmjet njohurive që ka dhe shpjegimeve <i>tentative</i> që lidhen me zgjidhjet; • bën vëzhgime, manipulon objekte dhe <i>një shumëllojshmëri burimesh</i> të informacionit <i>për të zgjedhur një ose më shumë</i> shpjegime 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>shquan</i> elementet teknike ose shkencore të një problemi; • <i>vendos lidhjet</i> midis elementeve dhe problemit dhe <i>përherë riformulon</i> problemin <i>me fjalët e veta</i>; • <i>vendos lidhjet</i> midis njohurive që ka dhe shpjegimeve <i>tentative</i> të zgjidhjeve të problemit; • bën vëzhgime, manipulon objektet dhe informacionin nga <i>shumëllojshmëri</i>

<p><i>më shumë</i> shpjegimeve ose zgjidhjeve të mundshme dhe <i>formulon zgjedhjet</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> • kërkon <i>ndihmë</i> për zgjedhjen e një metode të përshtatshme të mbledhjes së informacionit gjatë shpjegimit ose zbatimit të zgjidhjes; • kërkon <i>ndihmë</i> për zgjedhjen e instrumenteve dhe mjeteve të nevojshme dhe i përdor ato në mënyrë të përshtatshme; • <i>me ndihmë</i>, vlerëson <i>rezultatet</i> dhe, nëse është e nevojshme, <i>sugjeron ndryshimet</i> për mënyrën e bërjes së gjërave ose të zbatimit të shpjegimit ose zgjidhjes; • prezanton shpjegimet ose zgjidhjet, duke përdorur <i>pak</i> terma dhe shprehje shkencore dhe teknologjike specifike si dhe <i>tipa të ndryshëm</i> prezantimesh. 	<p>ose zgjidhje të mundshme dhe <i>disa herë i justifikon</i> ato;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>me ndihmë</i>, në <i>disa situata më komplekse</i>, zgjedh një metodë të përshtatshme të mbledhjes së informacionit gjatë shpjegimit ose zbatimit të zgjidhjes që ka zgjedhur; • zgjedh mjetet dhe instrumentet e përshtatshme dhe <i>preokupohet për saktësinë</i> e përdorimit të tyre; • vlerëson rezultatet <i>me ndihmë</i>, sugjeron ndonjë ndryshim të përshtatshëm në mënyrën e vet të bërjes së gjërave ose në shpjegimin ose zbatimin e zgjidhjes; • formulon shpjegime ose zgjidhje të mundshme; • prezanton shpjegimet ose zgjidhjet e veta, duke përdorur <i>disa aspekte gjuhësore</i> të shkencës dhe teknologjisë; • është <i>i kujdesshëm</i> në ndjekjen e konvencioneve në përdorimin e grafikëve, shënimeve dhe simboleve. 	<p><i>burimesh</i> për të zgjedhur <i>një ose më shumë</i> shpjegime ose zgjidhje të mundshme dhe <i>përherë i justifikon</i> ato;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>përdor gjithmonë</i> metodën e përshtatshme për mbledhjen e informacionit kur zbaton një mënyrë të bërjes së gjërave në përputhje me shpjegimin ose zgjidhjen e zgjedhur; • <i>preokupohet vazhdimisht për saktësinë</i> e zgjedhjes dhe të përdorimit të mjeteve dhe instrumenteve të përshtatshme; • <i>vlerëson saktë dhe përherë rezultatet</i> dhe <i>sugjeron ndryshimet</i> e nevojshme në mënyrën e vet të bërjes së gjërave si dhe të zbatimit të shpjegimit ose zgjidhjes; • <i>formulon shpjegime ose zgjidhje të tjera</i> të mundshme <i>sa herë që i</i>
---	---	---

		<p><i>kërkohet, në situatat ekzistuese dhe të reja;</i></p> <ul style="list-style-type: none">• prezanton shpjegimet ose zgjidhjet e veta në <i>mënyrë të strukturuar</i>, duke përdorur <i>saktë</i> gjuhën e shkencës dhe të teknologjisë;• ndjek <i>gjithmonë, saktë</i>, konvencionet e grafikëve, shenjat dalluese dhe simbolet.
--	--	--

7 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË FUSHËN “SHOQËRIA DHE MJEDISI”

7.1 Lënda: Histori

Tabela 10

KLASA IV -V
Kompetenca 1: “Kërkimi historik dhe analiza shkak-pasojë”
<i>Përshkrimi i kompetencës</i>
<p>Nxënësi përcakton dhe kryen kërkim për një ngjarje/çështje të caktuar historike nga historia personale, historia lokale, historia e vendit të tij apo historia e qytetërimeve botërore për periudha të ndryshme historike. Ai shtron pyetje për të shkuarën dhe shqyrton një sërë burimesh historike dhe informacioni, si bazë për t’iu përgjigjur këtyre pyetjeve dhe për të ndërtuar ngjarjen/çështjen historike. Harton dhe përmirëson pyetje për të strukturuar një shqyrtim për zhvillimin e hipotezave, për përzgjedhjen dhe dhënien e fakteve për të nxjerrë dhe për të justifikuar konkluzionet e tij/saj për ngjarjen/çështjen/figurën historike për të cilën zhvillohet kërkimi historik.</p> <p>Nxënësi, nëpërmjet kërkimit për të kaluarën dhe trashëgimisë së saj, zhvillon dhe ndërton konceptet historike që lidhen me kohën dhe kronologjinë, vazhdimësinë dhe ndryshimin në marrëdhëniet shoqërore, vijimësinë e ngjarjeve në të kaluarën dhe lidhjen e tyre shkak-pasojë, rolin e tyre në perspektivat e së ardhmes, fillimisht nëpërmjet kuptimit të historisë personale dhe familjare, historisë së shkollës, historisë zonës, rajonit, për t’u zgjeruar më pas në kuptimin e historisë së vendit dhe atë të qytetërimeve botërore. Ai vendos ngjarjet, njerëzit dhe ndryshimet në periudhën e saktë kohore duke bërë lidhjet ndërmjet ngjarjeve kryesore, situatave dhe ndryshimeve për një periudhe të caktuar historike dhe për periudha të ndryshme të shoqërisë. Vlerëson shumëllojshmërinë kulturore, etnike dhe fetare, përcakton marrëdhëniet shkak-pasojë, rëndësinë dhe perspektivat për ngjarjen/çështjen historike dhe kupton se kultura e vendit të tij dhe kulturat e tjera janë pjesë e një procesi historik. Nxënësi</p>

analizon ngjarjet historike në lidhjet e tyre shkak-pasojë dhe shpjegon pasojat në përfundimin e ngjarjeve, të situatave dhe të ndryshimeve historike.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • me ndihmën e mësueses <i>formulon pyetje bazuar vetëm në një aspekt të ngjarjes/çështjes historike, të historisë personale/ zonës/vendit ose më gjerë për të cilën zhvillohet kërkimi, duke iu referuar burimeve;</i> • <i>identifikon disa prej koncepteve historike si: koha dhe kronologjia, shumëllojshmëria kulturore, etnike dhe fetare, ndryshimi dhe vazhdimësia dhe rëndësia historike të ngjarjes/çështjes apo figurës historike për të cilën zhvillohet kërkimi;</i> • <i>dallon lidhjet shkak-pasojë për identifikimin e ngjarjes/çështjes apo figurës historike për të cilën zhvillohet kërkimi;</i> 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>me ndihmën e mësueses formulon një numër të caktuar pyetjesh për aspekte thelbësore të historisë personale, së zonës/vendit e më gjerë, duke përdorur ndonjë prej burimeve historike të përcaktuara;</i> • <i>përdor disa prej koncepteve historike si: koha dhe kronologjia, shumëllojshmëria kulturore, etnike dhe fetare, ndryshimi dhe vazhdimësia dhe rëndësia historike për identifikimin e ngjarjes/çështjes apo figurës historike për të cilën zhvillohet kërkimi;</i> • <i>identifikon marrëdhëniet shkak-pasojë për identifikimin e ngjarjes/çështjes apo figurës historike për të cilën zhvillohet kërkimi;</i> 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>kërkon dhe formulon pyetje për çështje/ngjarje/personale, familjare apo për çështje/ngjarje/figura të historisë së zonës/vendit e më gjerë duke përdorur burime të thjeshta historike;</i> • <i>përdor me korrektësi konceptet historike si: koha dhe kronologjia, shumëllojshmëria kulturore, etnike dhe fetare, ndryshimi dhe vazhdimësia dhe rëndësia historike për shpjegimin e ngjarjes/çështjes apo figurës historike;</i> • <i>përcakton lidhjet shkak-pasojë në ngjarjet historike, vlerëson rëndësinë e së kaluarës në jetën e tij dhe tregon mënyrën si ata ngjasojnë dhe diferencohen nga të tjerët në raport me kohën dhe hapësirën;</i> • <i>përdor saktë konceptet që lidhen me</i>

<ul style="list-style-type: none"> identifikon ndonjë prej koncepteve historike që lidhet me ngjarjen/çështjen historike në shqyrtim. 	<ul style="list-style-type: none"> identifikon disa prej koncepteve që lidhen me ngjarjen/çështjen historike në shqyrtim. 	ngjarjen/çështjen historike në shqyrtim.
--	--	--

Kompetenca 2: “Përdorimi i burimeve dhe interpretimi historik”

Përshkrimi i kompetencës

Nxënësi identifikon dhe shqyrton burimet historike dhe burimet e informacionit që përdor për kërkim. Vlerëson burimet për vlefshmërinë dhe besueshmërinë e tyre.

Nxënësi përdorë burime të sakta historike për të kuptuar lidhjet e brendshme e të jashtme midis ngjarjeve, periudhave dhe shoqërive të ndryshme, marrëdhëniet shkak-pasojë, si dhe lidhjet e qytetërimit të popullit shqiptar me qytetërimet botërore, duke shpjeguar se qytetërimet e sotme janë një vazhdimësi progresive e qytetërimeve të hershme, pra e sotmja e ka burimin tek e kaluara dhe është e lidhur me të. Vlerëson burimet e përdorura për të arritur përfundime të arsyetuara dhe logjike.

Analizon dhe vlerëson në mënyrë kritike interpretimet për ngjarje apo dukuri të ndryshme historike, shpjegon se si dhe pse ngjarjet historike janë interpretuar në mënyra të ndryshme dhe vlerëson rëndësinë e ngjarjeve, të njerëzve dhe të zhvillimeve në kontekstin e tyre historik dhe në ditët e sotme. Shqyrton një sërë interpretimesh të së kaluarës për të vlerësuar vlefshmërinë e tyre.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> i referohet ndonjë prej burimeve historike të përcaktuara (dokumente, burime të shkruara, historinë gojore, medie, piktura, muze, galeri, fotografi, muzikë, internetin, objekte të ndryshme, veshje, 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> përdor disa prej burime historike (dokumente, burime të shkruara, historinë gojore, medie, piktura, muze, galeri, fotografi, muzikë, internetin, objekte të ndryshme, veshje, tregime, shkrime, 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> përdor burime historike si: dokumente, burime të shkruara, historinë gojore, medie, piktura, muze, galeri, fotografi, muzikë, internetin, objekte të ndryshme, ndërtesa, veshje, tregime, shkrime,

tregime, shkrime, dëshmitar, fakte nga arte, ndërtesa historike) për t'iu përgjigjur dhe për të interpretuar ndonjë nga pyetjet e bëra për një ngjarje të caktuar nga historia personale, familjare apo historia e zonës/vendit e më gjerë.	dëshmitar, fakte nga arte, ndërtesa historike) për t'iu përgjigjur pyetjeve dhe për të shpjeguar dhe interpretuar një ngjarje të caktuar nga historia personale, familjare apo historia e zonës/vendit e më gjerë.	dëshmitar, fakte nga arte për të ndërtuar dhe interpretuar një ngjarje të caktuar nga historia personale, familjare apo historia e zonës/vendit e më gjerë.
---	--	---

Kompetenca 3: “Shpjegimi dhe komunikimi për të kaluarën”

Përshkrimi i kompetencës

Komunikon njohuritë historike në mënyra të ndryshme (me shkrim, me gojë, TIK) përmes përdorimit të burimeve të ndryshëm historik, duke përdorur fjalorin e përshtatshëm dhe të saktë historik. Ai mbledh informacion për një çështje të caktuar historike dhe e prezanton atë në mënyra alternativa para grupit.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përdor me vështirësi fjalorin historik në lidhje me çështjet apo ngjarjen historike që trajtohet; • përdor me vështirësi hartat, burimet dhe konceptet historike për prezantimin e informacionit; • prezanton informacionin në mënyrë të çorganizuar. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përdor disa nga mjetet e përshtatshme (p.sh. harta, grafikë, tabela, diagrame) për të organizuar informacionin historike dhe e prezanton atë para grupit; • përzgjedh disa të dhëna nga burime të ndryshme (si libra, revista, udhëzues, fjalorë, enciklopedi ose internet), të cilat i 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizon informacion për një çështje të caktuar historike duke përdorur mjetet e përshtatshme (p.sh. harta, grafikë, tabela, diagrame) dhe e prezanton atë para grupit; • përzgjedh të dhëna nga burime të ndryshme (si libra, revista, udhëzues, fjalorë, enciklopedi ose internet), të cilat i

	<p>shfrytëzon për prezantimin e temës/detyrës së dhënë;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>përdor në mënyrë të përshtatshme njohuritë dhe konceptet e mësuara historike.</i> 	<p>shfrytëzon për prezantimin e temës/detyrës së dhënë;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>përdor saktë fjalorin historik.</i>
--	--	--

7.2 Lënda: Edukim për shoqërinë/ Qytetari

Tabela 11

Klasat I-V		
TEMATIKA: KULTURA		
<p>Përshkrimi i kompetencës:</p> <p>Në fund të klasës V, nxënësi duhet të jetë i aftë të eksplorojë dhe të shqyrtojë ngjashmëritë dhe ndryshimet në grupe të caktuara si familje, klasë, shkollë dhe shoqërinë në tërësi, duke shqyrtuar kulturat, nevojat e përbashkëta njerëzore dhe interesat e tyre; të japë shembuj se si përvojat e grupeve të caktuara mund të interpretohen ndryshe nga njerëz me prejardhje dhe këndvështrime të ndryshme kulturore; të shqyrtojë rrugët në të cilat gjuha shqipe, tregimet, folklori, muzika, krijimet i japin mundësi shprehjes së kulturës dhe ndikojnë në sjelljen e njerëzve, në jetën e tyre brenda një kulturë të veçantë; të krahasojë rrugët në të cilat njerëzit, në rrugë të ndryshme, mendojnë dhe ndajnë në mes tyre çështje të tilla si ajo e mjedisit fizik dhe kushteve sociale etj.; të japë shembuj dhe të shqyrtojë rëndësinë e unitetit kulturor dhe të diversitetit brenda dhe në mes grupeve të ndryshme si shkollë, komunitet, popullsi autoktone etj.</p>		
Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
Nxënësi:	Nxënësi:	Nxënësi:

<p>a. dallon ngjashmëri dhe ndryshime në mënyrën se si shokët dhe shoqet e klasës ose në komunitet i plotësojnë nevojat dhe interesat e tyre;</p> <p>b. dallon faktin që shokët dhe shoqet kanë pikëpamje të ndryshme për probleme dhe dukuri të ndryshme shoqërore;</p> <p>c. dallon raste të ndikimit të gjuhës, të traditave dhe të sjelljeve në zhvillimin e kulturës;</p> <p>d. dallon lidhje ndërmjet ndërmjet reagimeve të ndryshme të shokëve dhe shoqeve dhe prejardhjes së tyre të ndryshme;</p> <p>e. dallon raste të ndikimit dhe bashkëveprimit të njerëzve me prejardhje të ndryshme kulturore brenda dhe ndërmjet grupeve.</p>	<p>a. përshkruan ngjashmëritë dhe ndryshimet në mënyrën se si familjet dhe grupet e ndryshme i plotësojnë nevojat dhe interesat e tyre;</p> <p>b. dallon që këndvështrimet e ndryshme të shokëve dhe shoqeve lidhen me mënyrat e ndryshme të jetesës dhe prejardhjen e ndryshme kulturore etj.</p> <p>c. përshkruan shembuj të ndikimit të gjuhës dhe traditave familjare etj. që tejçojnë kulturën.</p> <p>d. përshkruan reagimet e ndryshme të shokëve dhe shoqeve ndaj mjedisit shoqëror e fizik për arsyes të ndryshmeve kulturore;</p> <p>e. krahason raste të ndikimit dhe bashkëveprimit të diversitetit kulturor brenda dhe ndërmjet grupeve.</p>	<p>a. krahason ngjashmëritë dhe ndryshimet në mënyrën se si familjet dhe grupet e ndryshme i plotësojnë nevojat dhe interesat e tyre;</p> <p>b. shpjegon se si njerëzit me prejardhje të ndryshme kulturore ose për ndryshime të tjera interpretojnë informacionet dhe përvojat;</p> <p>c. shpjegon si ndikon tradita kulturore në zhvillimin dhe tejçimin e kulturës;</p> <p>d. shpjegon pse individë të ndryshëm reagojnë në mënyra të ndryshme mbi bazën e pikëpamjeve, vlerave dhe bindjeve të tyre;</p> <p>e. përshkruan ndikimin dhe bashkëveprimin e diversitetit kulturor si dhe të kohezionit social brenda dhe ndërmjet grupeve.</p>
---	---	--

TEMATIKA: KOHA, VAZHDIMËSIA, NDRYSHIMI

Përshkrimi i kompetencës në lidhje me këtë tematikë:

Në fund të klasës V, nga nxënësi pritet të jetë i aftë të demonstrojë aftësi për të përdorur terminologjinë dhe konceptet e duhura si: kohë e shkuar, e tashme, e ardhme dhe njëherë e një kohë; të lexojë dhe të ndërtojë planifikime të thjeshta kohore; të identifikojë shembuj të marrëdhënieve shkak-pasojë nga jeta e përditshme; të krahasojë dhe të dallojë ndryshimet ndërmjet shpjegimeve për ngjarje, njerëz, vende ose situata të shkuara duke nxjerrë në pah se si ato kanë kontribuar për të kuptuarin e së kaluarës; të identifikojë dhe të përdorë burime të ndryshme për të kuptuar dhe rindërtuar të kaluarën si dokumente, letra, ditare, harta, libra, fotografi etj.; të demonstrojë të kuptuarit e faktit që njerëzit, në kohë dhe në vende të ndryshme, e shikojnë botën në mënyra dhe pamje të ndryshme; të përdorin njohuritë për fakte ose koncepte të marra nga historia, bashkë me elementët e hulumtimit historik, për të folur për vendimmarrjet dhe veprimet e ndërmarra në lidhje me çështjet publike në zonën ku jeton.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <p>a. tregon sesi ndryshimet ndikojnë jetën e tij, të njerëzve të tjerë dhe të komunitetit;</p> <p>b. dallon periudhat e ndryshme të jetës së tij dhe të njerëzve të tjerë duke i parë në të kaluarën dhe të sotmen;</p>	<p>Nxënësi:</p> <p>a. përshkruan ndryshimet që kanë ndodhur dhe të krahasojë tiparet e periudhave të ndryshme historike me të sotmen;</p> <p>b. krahason ndryshimet që ka pësuar ai vetë ose njerëzit e tjerë duke iu referuar</p>	<p>Nxënësi:</p> <p>a. dallon, në komunitetin lokal, se cilat janë gjërat që ndryshojnë më shpejt dhe cilat janë ato që tregojnë vazhdimësi;</p> <p>b. klasifikon ndryshimet nga e kaluara në të sotmen në fusha të ndryshme të zhvillimit të shoqërisë,</p>

<p>c. përshkruan matjen e kohës duke përdorur kalendarin, orën etj.</p> <p>d. jep shembuj të thjeshtë të vazhdimësisë kohore nëpërmjet sekuencave historike duke përdorur objekte, foto etj.;</p> <p>e. jep shembuj të thjeshtë të shkakut dhe pasojës nga jeta e tij.</p>	<p>kujtimeve, fotove, filmave dhe dokumenteve të tjera;</p> <p>c. përdor një fjalor të përshtatshëm të kohës në lidhje me datat dhe termat historike të tillë si psh. shekulli;</p> <p>d. i referohet moshës së njerëzve, vendeve dhe objekteve në një shumëllojshmëri kontekstesh historike;</p> <p>e. jep shembuj të lidhjes shkak- pasojë nga shoqëria ose natyra;</p>	<p>c. përdor të dhënat e burimeve të tjera të informacionit për të treguar historikun dhe trashëgiminë kulturore të komunitetit lokal;</p> <p>d. vlerëson rrethanat e shkakut dhe pasojës në situatat e jetës së përditshme;</p> <p>e. tregon rëndësinë e lidhjes shkak-pasojë në kuptimin e ngjarjeve të ndryshme</p>
--	---	--

TEMATIKA: NJERËZ, VENDE, MJEDISE

Përshkrimi i kompetencës në lidhje me këtë tematikë:

Në fund të klasës V, nga nxënësi pritet të jetë i aftë të dallojë, të përdorë dhe të interpretojë përgjegjësitë që kanë njerëzit ndaj mjedisit përreth si dhe ndryshimeve në botë, duke pasur parasysh njohjen e hartave, globit, si dhe fotografive të ndryshme; të përdorë burime të përshtatshme, burime të dhënash etj. që të gjenerojë, të përpunojë dhe të interpretojë informacionin e marrë; të përshkruajë se si njerëzit krijojnë vendet e tyre

të banimit, si ata reflektojnë idetë e tyre, si krijojnë kulturën, personalitetin, si shprehin dëshirat dhe prezantojnë nevojat që ata kanë si: shtëpi, kënd lojërash, shkollë etj.; të shqyrtojë ndërveprimin e qenieve njerëzore me mjediset e tyre fizike si: përdorimi i tokës, ndërtimi i qyteteve, ndryshimet në ekosisteme që lidhen me përzgjedhjen e zonave dhe rajoneve të banimit; të vëzhgojë dhe të shpjegojë rreth rezultateve sociale dhe ekonomike të ndryshimeve mjedisore dhe krizave të ndryshme që rezultojnë nga fenomene të tilla si përmbytjet, thatësitat dhe stuhitë etj.; të eksplorojë rrugët dhe veçoritë e botës fizike, duke shpjeguar se si ato kanë ndryshuar në kohë në zonën ku ata jetojnë e më gjerë dhe, si këto ndryshime në kohë, mund të jenë lidhur me njëra-tjetrën.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. përshkruan njerëz, ngjarje të komunitetit lokal në të kaluarën; b. dallon bashkëveprimin e njerëzve me natyrën, mënyrat e ndarjes së burimeve natyrore në shtëpi dhe në komunitetin lokal; c. flet për rëndësinë dhe rolin e familjeve dhe të komuniteteve në zhvillimin dhe mbrojtjen e mjedisit; d. dallon nevojat e grupeve sociale dhe rrugët sesi ato i përmbushin këto nevoja; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. dallon karakteristikat e njerëzve, ngjarjeve dhe shoqërive lokale në të kaluarën; b. krahason bashkëveprimin e njerëzve me natyrën, mënyrat e shpërndarjes së burimeve natyrore nga një periudhë historike në tjetrën; c. përdor shembuj konkretë për të treguar rolin e njeriut dhe të komuniteteve për zhvillimin dhe mbrojtjen e mjedisit; d. dallon nevojat e ndryshme që kanë njerëzit dhe mënyrat sesi familjet dhe 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. përshkruan vlerat dhe qëndrimet që kanë karakterizuar shoqërinë njerëzore në të kaluarën; b. shpjegon sesi ngjarjet dhe vendimet aktuale ndikojnë pozitivisht ose negativisht në zhvillimet ose jo të vendeve të ndryshme dhe mjedisit; c. tregon disa nga zakonet më tipike të komunitetit lokal pas identifikimit të tyre në një proces sistematik kërkimi; d. krahason mënyrat sesi përmbushen nevojat e njerëzve në vendin tonë dhe në botë;

<p>e. jep shembuj të rregullave, të të drejtave dhe përgjegjësive që shërbejnë për ruajtjen e vendeve dhe të mjediseve;</p> <p>f. rendit disa mjete të komunikacionit, shenja të trafikut dhe rregulla të qarkullimit rrugor;</p> <p>g. jep gjykimet e para mbi vendimmarrjet përkundrejt mjedisit ;</p>	<p>komunitetet pranojnë përgjegjësitë për t'i përmbushur ato;</p> <p>e. tregon si dhe pse janë bërë rregullat për mbrojtjen e mjedisit dhe pasojat e mospërmbushjes së përgjegjësive nga ana e njerëzve dhe komunitetit;</p> <p>f. tregon funksionet e tabelave të ndryshme të qarkullimit rrugor;</p> <p>g. jep shembuj sesi individët mund të marrin pjesë në vendimmarrje në familje, shkollë , kohën e lirë për të mbrojtur mjedisin.</p>	<p>e. sugjeron rregulla për mbrojtjen e mjedisit nga ana e komunitetit;</p> <p>f. krahason qarkullimin rrugor të zonave rurale dhe ato urbane;</p> <p>g. merr pjesë në vendimmarrje për veprime të thjeshta në mbrojtjen e mjedisit në shkollën, lagjen apo fshatin e tij.</p>
--	---	--

TEMATIKA: ZHVILLIMI INDIVIDUAL DHE IDENTITETI

Përshkrimi i kompetencës:

Në fund të klasës V, nga nxënësi pritet të jetë i aftë: të dallojë ndryshimet personale në kohë, të tilla që kanë lidhje me zhvillimin fizik dhe interesat vetiake, personale; të dallojë lidhjet personale të vendit ku jeton ose të vendit të preferuar të tij, duke i shoqëruar drejtpërdrejt me mjedisin rrethues; të dallojë veçoritë e përbashkëta të një familje-bërthamë dhe të një familjeje të zgjeruar; të prezantojë të nxënit dhe zhvillimin fizik të tij, si dhe sjelljet e të vepruarit personal; të identifikojë dhe të dallojë rrugët e krijimit të familjeve, të grupeve, si dhe influencat e komunitetit në jetën ditore individuale dhe zgjedhjet personale të njerëzve; të eksplorojë faktorët që kontribuojnë drejt krijimit të një identiteti personal përmes interesave, kapaciteteve dhe perceptimeve vetiake; të analizojë një ngjarje të hollësishme përmes identifikimit të arsytimeve

individuale, duke iu përgjigjur kësaj situatë në rrugë të ndryshme; të punojë i pavarur dhe bashkërisht në grupe për realizimin e qëllimeve të vëna.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. pranon veten si individ unik; b. identifikon aftësi dhe shprehi individuale; c. dallon ndryshimet tek vetja; d. dallon dhe shpreh gjendjen dhe ndjenjat e tij; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. identifikon vlera dhe qëndrime të tij; b. shpreh mendimin e tij për aftësitë dhe gjykimet e veta; c. bën dallimin ndërmjet ndryshimit dhe zhvillimit; d. përshkruan interesat e veta dhe të grupit e të lidhet me to; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. shpreh respektin ndaj vetes përmes vlerësimit kritik të situatës; b. vlerëson aftësitë dhe qëndrimet e tij; c. pranon ndryshimin që sjell ndryshim tek vetja dhe tek grupi mbi bazën e të mirës së përbashkët; d. mbron interesat e veta dhe të grupit;

TEMATIKA: INDIVIDËT, GRUPET, INSTITUCIONET

Përshkrimi i kompetencës në lidhje me këtë tematikë:

Në fund të klasës V nga nxënësi pritet të jetë i aftë: të identifikojë rolet si shembull i sjelljeve të të nxënësve të tij në situatat e grupit: si nxënës, anëtar familjeje, anëtar i barabartë i grupit në një lojë ose anëtar i klubeve të ndryshme shkollore; të japë shembuj të grupeve dhe të shpjegojë ndikimet institucionale si ligjet, rregullat si dhe ndikimet e moshatarëve të njerëzve, ngjarjet dhe elementet kulturore p.sh.: rregullat e klasës, të shkollës, të komunitetit; të thotë emra të institucioneve të ndryshme, si dhe të dallojë ndërveprimet e njerëzve me to si shkolla, familja,

komuniteti, pushtetin vendor dhe ai qëndror; të identifikojë dhe të shqyrtojë shembuj të acarimit midis grupeve, individëve ose institucioneve, të cilat i përkasin më shumë një grupi që mund të shkaktojë një konflikt të brendshëm; të identifikojë dhe të shqyrtojë shembuj të acarimit ndërmjet besimit individual dhe ligjeve, rregullave dhe praktikave qeverisëse në shkollë, familje dhe komunitet; të japë shembuj të rolit të institucioneve (shkollë, familje, komunitet, pushtet lokal) në përkrahjen që ata i japin të dy çështjeve: vazhdimësisë dhe ndryshimit; të prezantojë grupe dhe institucione që punojnë për plotësimin e nevojave individuale, si dhe për sigurimin e të mirave të përbashkëta, duke identifikuar edhe shembuj për rastet kur këto grupe dhe institucione nuk punojnë në këtë drejtim

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <p>a. dallon që çdo person ka një numër rolesh;</p> <p>b. demonstroi vetëdijen për marrëdhëniet familjare;</p> <p>c. komunikon dhe ndërvepron me personat e njohur;</p> <p>d. identifikon vlera të cilat janë të rëndësishme në shtëpi, shkollë dhe komunitet;</p> <p>e. demonstroi respekt dhe tolerancë përkundrejt të tjerëve.</p>	<p>Nxënësi:</p> <p>a. përshkruan role të ndryshme brenda grupeve;</p> <p>b. demonstroi vetëdijen rreth faktorëve specifikë të tillë si barazia gjinore të cilët ndikojnë në marrëdhëniet ndërpersonale;</p> <p>c. komunikon dhe të ndërvepron me një shkallë më të lartë besimi ndaj një rrethi më të gjerë njerëzish;</p> <p>d. shpreh këndvështrimet e veta rreth vlerave të cilat janë të rëndësishme në shtëpi, shkollë dhe komunitet;</p> <p>e. demonstroi respekt dhe tolerancë përkundrejt opinioneve të ndryshme prej atyre të vetes.</p>	<p>Nxënësi:</p> <p>a. reflekton dhe vlerëson rolet e tij dhe të të tjerëve;</p> <p>b. identifikon llojet e ndryshme të marrëdhënieve që ekzistojnë midis gjinive;</p> <p>c. ndërvepron në përzgjedhjen dhe përdorimin me efektivitet të një mase aftësish ndërpersonale në një shumëllojshmëri situatash;</p> <p>d. reflekton, vlerëson dhe shpreh opinionin e tij rreth vlerave që mbart shkolla dhe komuniteti;</p> <p>e. vlerëson dhe demonstroi mbajtjen e qëndrimeve pozitive me të tjerët;</p>

TEMATIKA: PUSHTETI, AUTORITETI, QEVERISJA

Përshkrimi i kompetencës në lidhje me këtë tematikë:

Në fund të klasës V nga nxënësi pritet të jetë i aftë të prezantojë të drejtat dhe përgjegjësitë individuale në lidhje me grupin e tij/të saj social si familja, grup i barabartë, moshor, klasë, shkollë; të shpjegojë thjeshtë qëllimet më kryesore të qeverisjes vendore dhe asaj shtetërore; të japë

shembuj se si qeveria punon për të siguruar ose jo, nevojat dhe dëshirat e njerëzve, se si krijon rendin dhe sigurinë, si dhe menaxhon konfliktet; të shpjegojë se si grupet dhe organizatat duhet të nxitin unitetin dhe e trajtojnë diversitetin duke mbajtur marrëdhënie miqësore, që bënë të mundur sigurimin e rendit dhe qetësisë; të dallojë ndërmjet tyre qeverisjen vendore dhe atë shtetërore, si dhe qeverinë (në nivel kombëtar), si dhe të identifikojë drejtuesit-përgjegjës të këtyre niveleve si kryetar bashkie, kryetar komune, kryeministër dhe president; të identifikojë dhe të dallojë faktorët që kontribuojnë për bashkëpunimin, si dhe shkaqet që krijojnë debate dhe kundërshti brenda ose në mes grupimeve të ndryshme; të eksplorojnë rolin e teknologjisë në komunikim, në transport, në proceset e informacionit, në përdorimin e armëve ose të tjera fusha, që ndihmojnë ose kontribuojnë në zgjidhjen e konflikteve; të shpjegojë dhe të japë shembuj të acarimit midis dëshirave dhe nevojave individuale dhe të grupeve, si dhe koncepteve të tilla si drejtësi, paanësi, ndershmëri.

Niveli 3	Niveli 4	Niveli 5
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. dallon qeverisjen vendore nga ajo qendrore; b. dallon rolin e qeverisë në plotësimin e interesave të qytetarëve; c. dallon konflikte ndërmjet individëve dhe grupeve të ndryshme në komunitet. d. përshkruan procedurën e zgjedhjeve në klasën e tij me atë që përdoret për zgjedhjen e qeverisjes lokale; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. shpjegon qëllimet kryesore të qeverisjes vendore dhe asaj qendrore; b. jep shembuj se si qeveria në nivel qendror dhe në nivel lokal punon për të siguruar ose jo nevojat dhe dëshirat e njerëzve. c. përshkruan arsyet e konflikteve ndërmjet individëve dhe grupeve në komunitetin ku jeton. d. përshkruan mënyrën se si organet e qeverisjes vendore zgjidhen nga 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. argumenton rëndësinë e delegimit të pushtetit nga qendra në nivel vendor; b. shpjegon rëndësinë e qeverisjes qendrore dhe vendore në uljen e pabarazisë dhe në forcimin e unitetit c. sugjeron e si qeveria të zgjidhë konfliktet ndërmjet individëve dhe grupeve të ndryshëm d. argumenton rëndësinë e procedurës së zgjedhjeve edhe për dhënien llogari të njerëzve të zgjedhur para zgjedhësve.

komuniteti dhe, në të njëjtën kohë,
përgjigjen para tij;

TEMATIKA: PRODHIMI, SHPËRNDARJA, KONSUMI

Përshkrimi i kompetencës:

Në fund të klasës V, nga nxënësi pritet të jetë i aftë: të tregojë me shembuj se pamjaftueshmëria e burimeve dhe zgjidhjet që bëhen mbi bazën e saj luajnë rolin kryesor në vendimmarrjet në fushën ekonomike; të bëjë dallimin ndërmjet nevojave dhe dëshirave; të japë shembuj të të mirave dhe shërbimeve që ofrohen në sektorin privat dhe atë publik; të japë shembuj të institucioneve të ndryshme që përbëjnë sistemet ekonomike si familja, punëtorët, bankat, sindikatat, institucionet qeveritare, biznesin e vogël dhe atë të madh; të përshkruajë varësinë e shoqërisë nga ndarja e punës dhe nga specializimet e domosdoshme për secilën punë si dhe ndihmesën që japin ato për prodhimin dhe shkëmbimin e të mirave dhe shërbimeve; të përshkruajë ndikimin e vlerave, traditave dhe zakoneve në marrjen e vendimeve ekonomike; të përshkruajë marrëdhëniet ndërmjet çmimit, kërkesës dhe ofertës; të përdorë koncepte ekonomike si kërkesa, oferta, çmimi për të shpjeguar dukuri të ndryshme në komunitetin ku jetojnë

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <p>a. bën dallimin ndërmjet nevojave dhe dëshirave;</p> <p>b. tregon për veprimtaritë ekonomike të pjesëtarëve të familjes së tij;</p>	<p>Nxënësi</p> <p>a. flet për rëndësinë e dallimit ndërmjet nevojave dhe dëshirave;</p> <p>b. tregon se si veprimtaritë ekonomike lidhen me plotësimin e nevojave dhe dëshirave;</p>	<p>Nxënësi:</p> <p>a. merr vendime ekonomike duke u bazuar në ndryshimin ndërmjet nevojave dhe dëshirave;</p> <p>b. flet për rëndësinë e veprimtarive të larmishme ekonomike për të plotësuar nevojat dhe dëshirave;</p>

<p>c. dallon varësinë e anëtarëve të familjes nga veprimtaria ekonomike;</p> <p>d. identifikon burimet prodhuese të komunitetit të cilat janë të domosdoshme për prodhimin e të mirave materiale;</p> <p>e. dallon një model të marrjes së një vendimi;</p> <p>f. dallon qytetin si mjedis ku punohet dhe plotësohen nevojat dhe dëshirat;</p> <p>g. tregon që paraja përdoret për të blerë mallra dhe shërbime;</p> <p>h. përmend raste të nevojës për të kursyer para;</p> <p>i. dallon faktorët kryesorë për një sipërmarrje biznesi.</p>	<p>c. përshkruan mekanizmin e varësisë së plotësimin të një nevojë nga një veprimtari konkrete ekonomike;</p> <p>d. shpjegon pse burimet ekonomike në shtëpi, shkollë, komunitet janë të kufizuara dhe njerëzit duhet të zgjedhin t'i kursejnë ato;</p> <p>e. tregon rëndësinë e marrjes së vendimeve të mirëmenduara;</p> <p>f. përshkruan lidhjen ndërmjet një veprimtarie ekonomike të një qyteti dhe qëllimit të saj;</p> <p>g. përshkruan rrethanat në të cilat paraja shkëmbehet me të mira dhe shërbime;</p> <p>h. flet për rëndësinë e kursimit të parasë për plotësimin e nevojave dhe dëshirave;</p> <p>i. tregon për lidhjen ndërmjet faktorëve të biznesit.</p>	<p>c. shpjegon përmes shembujve nga komuniteti ku jeton, varësinë e shoqërisë nga larmia e veprimtarive ekonomike;</p> <p>d. merr vendime dhe bën zgjedhje duke mbajtur parasysh burimet e kufizuara;</p> <p>e. dallon një vendim të mirëmenduar nga një tjetër që nuk është i tillë;</p> <p>f. projektton një qytet ku harmonizohet jeta ekonomike me nevojat dhe dëshirat e banorëve të tij;</p> <p>g. shpjegon si lëviz paraja në ekonominë e komunitetit;</p> <p>h. planifikon kursimin e parasë sa herë që planifikon buxhetin vetjak;</p> <p>i. analizon ndikimin e faktorëve të biznesit në</p> <p>j. suksesin ose dështimin e tij.</p>
--	---	--

TEMATIKA: LIDHJET GLOBALE

Përshkrimi i kompetencës:

Në fund të klasës V, nxënësi duhet të jetë i aftë: të tregojë se elemente kulturore si gjuha, arti, muzika, besimet etj. mund të lehtësojnë ose pengojnë mirëkuptimin global; të japë shembuj të bashkëpunimeve, ndërvarësisë ose konflikteve ndërmjet individëve, grupeve dhe kombeve; të shqyrtojë ndikimin e ndryshimeve teknologjike në komunitetin global; të zbulojë shkaqe, pasoja dhe zgjidhje të mundshme të disa prej problemeve bashkëkohore, të trashëgueshme ose të reja si ndotja ose speciet në rrezik; të shqyrtojë marrëdhëniet dhe kontradiktat ndërmjet nevojave, dëshirave dhe shqetësimeve të ndryshme globale si për shembull përdorimi i naftës së importuar dhe mbrojtjes së mjedisit; të shqyrtojë çështje, shqetësime, standarde ose konflikte që lidhen me të drejtat e njeriut, si trajtimi i fëmijëve, ndikimet e luftërave etj.

Niveli 2	Niveli 2	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <p>a. përcakton me fjalët e tij konceptin” lidhje globale” duke e parë atë në lidhjet dhe varësitë ndërmjet grupimeve të ndryshme shoqërore;</p> <p>b. identifikon raste në komunitetin ku jeton, në vendin e tij ose në botë, të cilat lidhen me mirëkuptimin ose mosmirëkuptimin global;</p>	<p>Nxënësi:</p> <p>a. tregon se si diversiteti në kulturë, në art, në besime, si dhe ndryshimet në ekonomi mund të lehtësojnë ose pengojnë mirëkuptimin global;</p> <p>b. përshkruan rolin e organizmave lokalë dhe shtetërorë në krijimin dhe</p>	<p>Nxënësi;</p> <p>a. analizon përmes shembujve marrëdhëniet e bashkëpunimit ose të ndërvarësisë globale ndërmjet individëve, grupeve ose kombeve;</p> <p>b. jep shembuj të bashkëpunimit, ndërvarësisë ose të dhe konflikteve ndërmjet individëve, si grupimeve në të cilat bën pjesë;</p> <p>c. jep alternativa zgjidhjeje të pranueshme për shkaqe, pasoja që krijojnë probleme shqetësuese në grupimin ku bën pjesë, duke bërë të mundur mirëkuptimin në grup;</p>

<p>c. identifikon elementë të përbashkët ose të ndryshëm që lidhen me mënyrën e organizimit të jetesës në grup ndërmjet komunitetit ku bën pjesë dhe komunitetit global;</p> <p>d. identifikon çështje të interesit global në mjedisin ku jeton.</p>	<p>ruajtjen e mirëkuptimit në komunitet dhe në shoqëri;</p> <p>c. shpjegon lidhjet midis ndikimeve të teknologjisë në komunitetin ku jeton dhe ndikimeve të teknologjisë në botë;</p> <p>d. tregon lidhjen ndërmjet çështjeve globale dhe atyre vendore.</p>	<p>d. jep mendimin e tij për çështje, shqetësime, standarde ose konflikte që lidhen me të drejtat e njeriut, si trajtimi i fëmijëve, ndikimet e luftërave.</p>
--	--	--

TEMATIKA: IDEALET DHE PRAKTIKAT E QYTETARISË

Përshkrimi i kompetencës:

Në fund të klasës V, nxënësi duhet të jetë i aftë: të identifikojë idealet kryesore të shoqërisë demokratike si dinjiteti njerëzor, liria, drejtësia, barazia dhe shteti i së drejtës dhe të diskutojë për zbatimin e tyre në situata të thjeshta në klasë, komunitet etj.; të identifikojë shembuj të të drejtave dhe të përgjegjësive të qytetarëve; të gjejë, të grumbullojë, organizojë dhe shfrytëzojë informacion për çështje të interesit publik nga pikëpamje të ndryshme; të identifikojë dhe të zbatojë në praktikë forma të caktuara të diskutimeve dhe të pjesëmarrjes publike që janë në përputhje me idealet e qytetarisë në një shoqëri demokratike; të shpjegojë veprimet që qytetarët duhet të ndërmarrin për të ndikuar në vendimet e politikës publike; të pranojnë që politika publike ndikohet dhe merr formë nga veprimi i shumë faktorëve që veprojnë në sektorin publik dhe në shoqërinë civile; të shqyrtojë ndikimin e opinionit publik në vendimmarrjet personale dhe në politikën e qeverisë për çështjet publike; të shpjegojë që politikat publike dhe sjelljet e qytetarëve mund të mos pasqyrojnë idealet e qytetarisë demokratike; të përshkruajë përdorimin e

politikave publike në trajtimin e çështjeve që janë në interes të përbashkët; të pranojnë dhe interpretojnë mënyrat e realizimit dhe të fuqizimit të të mirës së përbashkët me anë të veprimit qytetar.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <p>a. përcakton për çdo të drejtë të tij detyrat dhe përgjegjësitë përkatëse;</p> <p>b. dallon paragjykimet e përditshme që mund të bëhen shkas për diskriminime të ndryshme të pjesëtarëve të grupimit ku jeton;</p> <p>c. identifikon në praktikë raste të mbrojtjes së të drejtave të njeriut në grupin ku jeton</p>	<p>Nxënësi:</p> <p>a. përshkruan se si sjelljet e qytetarëve dhe politikat publike mund të pasqyrojnë ose jo idealet e qytetarisë demokratike;</p> <p>b. tregon lidhjen ndërmjet paragjykimeve dhe diskriminimit;</p> <p>c. përshkruan si shoqëria punon për të përmbushur të drejtat e njerëzve.</p>	<p>Nxënësi:</p> <p>a. pranon mënyrat e realizimit dhe plotësimit të praktikës dhe idealeve demokratike përmes veprimeve dhe sjelljeve qytetare;</p> <p>b. demonstroi tiparet e vetëpërmbytjes, bindjes ndaj rregullave, respektit për ligjin, tolerancës, mirësjelljes ndaj këndvështrimeve të të tjerëve etj.;</p> <p>c. respekton dhe ndërmarr veprime konkrete në përputhje me rregullat e grupimit ku jeton në mbrojtje të të drejtave të tij dhe të të tjerëve.</p>

TEMATIKA: TË DREJTAT E NJERIUT SI IDEAL DHE PRAKTIKA TË QYTETARISË

Përshkrimi i kompetencës:

Në fund të klasës V, nxënësi duhet të jetë i aftë të përshkruajë se si shoqëria njerëzore i plotëson nevojat e anëtarëve të saj dhe të shpjegojë pse plotësimi i nevojave bazë përbën një të drejtë që i takon si atij ashtu edhe të tjerëve. të dallojë të drejtat dhe llojet kryesore të tyre si të drejtat personale, politike, ekonomike etj.; të flasë për rëndësinë që kanë të drejtat dhe realizimi i tyre për vete dhe për të tjerët; të identifikojë të drejta

që lidhen me lirinë e njeriut, opinionin dhe shprehjen e tij, mjedisin dhe marrëdhëniet e tij me nevojat e njeriut mirësjelljen, komunikimin, shkëmbimin e informacionit etj.; të mbajë qëndrim të caktuar për çështje që kanë të bëjnë me të drejtat dhe respektimin e tyre në mjedisin ku jeton dhe më gjerë.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. dallon nevoja dhe dëshira bazë të individit; b. identifikon në dokumentet kryesore të të drejtave të njeriut dhe në kushtetutën shqiptare të drejtat dhe liritë themelore,; c. dallon raste të kufizimit të të drejtave në jetën e përditshme; d. mbështet veprimet konkrete në mbrojtje të të drejtave të tij dhe të të tjerëve. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. përshkruan lidhjen ndërmjet të drejtave të njeriut dhe nevojave bazë të tij; b. bën dallimin ndërmjet kategorive të ndryshme të të drejtave civile e politike, ekonomike, sociale dhe kulturore; c. përshkruan, me shembuj, kufizimin e të drejtave në jetën e përditshme, në familje, klasë etj.; d. merr pjesë në veprime konkrete në mbrojtje të të drejtave të tij dhe të të tjerëve. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. përshkruan dhe klasifikon nevojat dhe dëshirat bazë të qenies njerëzore; b. përshkruan llojet kryesore të të drejtave dhe i grupon ato sipas veçorive, në kategori dhe diskuton rreth ndryshimeve të tyre; c. argumenton se të drejtat kufizohen nga nevoja për të respektuar të drejtat e tij dhe të të tjerëve në emër të harmonisë shoqërore; d. respekton dhe ndërmerr veprime konkrete në mbrojtje të të drejtave të tij dhe të të tjerëve.

8 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË FUSHËN “TIK DHE TEKNOLOGJI”

8.1 Lënda: TIK

Tabela 12

KLASA IV-V		
Kompetenca: Bota e kompjuterit		
Përshkrimi i kompetencës: Programimi: të aplikojë parametrat, të aplikojë programe, software, të kuptojë çfarë ka pas një programi që përdoret për të shkruar, piktuar apo mbledhur në kompjuter.		
Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none">• emërton 3-5 pajisje ruajtjeje dhe përdor windows explorer për të krijuar një folder;• ndryshon pamjen e desktopit;• kopjon, heq file ose foldera.• bën rreth 11-15 gabime drejtshkrimore dhe gramatike gjatë kohës që shkruan në tastierë. (70% e punës është e shkruar saktë).	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none">• emërton 5-6 tipa pajisesh ruajtëse;• përdor windows explorer për të krijuar, emërtuar, kopjuar foldera ose dosje dhe sheh karakteristikat e tyre;• bën rreth 5-10 gabime drejtshkrimore dhe gramatike (niveli i saktësisë 80- 89%).	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none">• emërton 7 tipa pajisjesh ruajtëse;• përdor windows explorer për të krijuar ,riemërtuar, folderat ose filelet sipas veçorive të tyre;• bën pak gabime drejtshkrimore apo gramatike, rreth 1-4 gabime (niveli i saktësisë 90-99%).

<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përshkruan se si hardware dhe software ndërveprojnë me pak gabime dhe rregullojnë display-n e desktop-it me pak ndihmë; • bën rreth 11-15 gabime drejtshkrimore dhe gramatike (niveli i saktësisë 70- 79%). 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përshkruan se si hardware dhe software ndërveprojnë, rregullojnë displayn e desktop-it , mausin, tastierën, datën dhe orën, dhe instalojnë foto të reja; • bën rreth 5-10 gabime drejtshkrimore dhe gramatike (niveli i saktësisë 80- 89%). 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përshkruan se si hardware dhe software ndërveprojnë, rregullon display-n e desktop-it, mausin, tastierën, datën dhe orën, dhe instalojnë fonts të reja në mënyrë të pavarur; • bën pak gabime drejtshkrimore dhe gramatike, rreth 1-4 (niveli i saktësisë 90-99%).
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kupton progresin që ka pësuar teknologjia dhe imagjionon zhvillimin e teknologjive në të ardhmen; • demonstroi aftësi në operimin e sistemeve teknologjike; • zgjedh mjete të bazuara në përshtatshmërinë e detyrave specifike. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizon marrëdhëniet dhe lidhjet ndërmjet teknologjive të ndryshme dhe se si ato mund të përdoren në komunitet; • përdor teknologjinë për të rritur të mësuarit, zgjerojnë aftësitë dhe promovojnë kreativitetin; • vlerëson dhe zgjedh mjetet e informacionit bazuar në përshtatshmërinë e detyrave specifike. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kupton qëllimin dhe demonstroi përdorimin e procesit të dizajnit në zgjidhjen e problemeve; • vlerëson dhe zgjedh mjetet e informacionit bazuar në përshtatshmërinë me detyra specifike; • justifikon zgjedhjen e mjeteve të informacionit në detyra specifike.

Kompetenca: Kreativiteti dhe inovacioni

Përshkrimi i kompetencës: nxënësi përdor teknologjinë për të zhvilluar të menduarit kritik dhe krijues apo për të nxitur inovacionin dhe kreativitetin gjatë përdorimit të produkteve në proceset e punës së tij.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none">• formaton tekstin me aftësinë për të gjetur, futur dhe rregulluar përmasat e fjalëve gjatë përpunimit në word me pak ndihmë nga mësuesi;• krijon prezantime të thjeshta, vendos figura ose clipart duke zgjedhur ngjyrat dhe ekspozimin e faqes me pak ndihmë nga mësuesi;• bën përpjekje për përdorimin e grafikëve, ngjyrave, efekteve, në përshtatje me temën.	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none">• formaton paragrafin me aftësinë e gjetjes, futjes, dhe rregullimit të përmasave në përpunimin word;• krijon prezantime të thjeshta, vendos figura ose clipart, përdor ngjyra dhe layout që e bëjnë informacionin të qartë;• ka një përdorim të mirë të ngjyrave, grafikëve, efekteve dhe muzikës.	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none">• zbaton aftësinë e gjetjes, futjes, dhe rregullimit të përmasave të ilustrimeve të clipart në përpunimin word, në mënyrë të pavarur;• implementon ide inovatore për të realizuar prezantime të thjeshta duke vendosur figura dhe clipart-e;• përdor aftësi dizenjuese ose selekton një model për ta bërë prezantimin të thjeshtë për tu parë, në mënyrë të pavarur;• tregon prova të forta për një planifikim dhe arritje të qëllimit;• përdor në mënyrë të shkëlqyer ngjyrat;• formaton paragrafë dhe bën zgjedhjen e duhur të informacioneve të vendosura për prezantim.

Kompetenca: Kërkimi dhe gjetja e informacionit

Përshkrimi i kompetencës:

- **Vlerësimi i informacionit:** të mbledhë, kuptojë dhe të vlerësojë në mënyrë kritike informacionin.
- **Ruajtja dhe rigjetja e informacionit:** të ndryshojë dhe të ruajë informacionin, të organizojë informacione dhe të dhëna.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përcakton Web browser-in me pak gabime, duke përdorur shiritin bazë të tools-eve dhe ndërton një kërkim me pak ndihmë; • cakton rrjetin me pak gabime dhe download-on file nga Interneti me pak ndihmë; • gjen autorin e informacionit, datën e botimit dhe subjektin ku është botuar me ndihmë. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përcakton web browser-in, përdor 3-4 tool bar-e të avancuara dhe zgjedh termat apo frazat e përshtatshme në kërkim; • analizon rrjetin dhe download-on file nga Interneti me pak vështirësi; • identifikon llojet e burimeve dhe gjen autorin, datën dhe subjektin brenda burimeve të ndryshme të informacionit. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përcakton Web browser-in, përdor 5 tool bar-e të avancuara dhe zgjedh termat dhe frazat e duhura në kërkim në mënyrë të pavarur; • vlerëson rrjetin dhe download-on file në një hapësirë të caktuar të kompjuterit në mënyrë të pavarur; • vlerëson autorin, datën dhe subjektin brenda burimeve të ndryshme të informacionit.

Kompetenca: Mendimi kritik, problem-zgjidhës dhe vendimmarrja

Përshkrimi i kompetencës:

Zgjidhja e problemeve teknike: të gjejë problemet e mundshme dhe t'i zgjidhë ato (nga trouble-shooting në zgjidhjen e problemeve më komplekse) me ndihmën e mjeteve digjitale.

Gjetja e nevojave dhe përgjigjeve teknologjike: të vlerësojë nevojat e veta në termat e burimeve, mjeteve dhe zhvillimit të kompetencave, të përshtatë nevojat me zgjidhjen e mundur, të adaptojë mjetet me nevojat personale, të vlerësojë në mënyrë kritike zgjidhjet e mundshme dhe mjetet digjitale.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none">gjen dhe korrigjon gabimet drejtshkrimore në dokumente, por mund të ketë një gabim drejtshkrimor ose gramatik;modifikon layout-in e faqes, përdor clipart-e të animuara, shton clipart-e me muzikë;	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none">gjen dhe korrigjon gabimet drejtshkrimore, kontrollon gramatikën, gjen/ zëvendëson dhe përdor word account në dokumentet e shkruar;shton muzikë, fut clipart me muzikë dhe video.formaton dhe organizon spreadsheet-in;	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none">gjen dhe korrigjon gabimet drejtshkrimore, kontrollon gabimet gramatike, gjen/ zëvendëson, përdor word account, fjalorin dhe përkthen në dokumentin e shkruar ;shton animacione të gatshme në figura dhe tekst për t'i shtuar kuptim dhe theks prezantimit ;formaton dhe organizon spreadsheet-in në mënyrë të pavarur;komunikon saktë dhe me argumente për çështjet që lidhen me sigurinë në internet.

<ul style="list-style-type: none"> formaton dhe organizon spreadsheet-in me pak ndihmë; kupton çështjet e sigurta, etike, ligjore dhe shoqërore të lidhura me teknologjinë. 	<ul style="list-style-type: none"> përcakton se ku dhe kur të citoj një burim informacioni. 	
---	--	--

Kompetenca: Komunikimi dhe bashkëpunimi

Përshkrimi i kompetencës:

- ***Bashkëveprimi ndërmjet teknologjisë:*** të kuptojë se si komunikimi digjital është shpërndarë, të kuptojë rrugët e përshtatshme të komunikimit nëpërmjet mjeteve digjitale, t'u referohet formateve të ndryshme të komunikimit.
- ***Shpërndarja e informacionit dhe përmbajtjes:*** të jetë i gatshëm dhe në gjendje për të ndarë njohuritë, të jetë aktiv në shpërndarjen e, përmbajtjeve dhe burimeve.
- ***Angazhimi i qytetarisë online:*** të jetë i vetëdijshëm për potencialin e teknologjive në për pjesëmarrjen e qytetarëve.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> identifikon karakteristikat e komunikimit online. Njeh hapat për të krijuar një e-mail me pak ndihmë; 	Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> vlerëson karakteristikat e komunikimit online me shumë pak gabime. Krijon, e-mail-e me vështirësi; 	Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> identifikon karakteristikat e komunikimit online. Krijon, e-mail-e në mënyrë të pavarur; justifikon pasojat e sjelljes së papërshtatshme online.

<ul style="list-style-type: none"> njih përdorimet e papërshtatshme të teknologjisë. 	<ul style="list-style-type: none"> përshkruan ndikimin e përdorimit joetik dhe të paligjshëm të teknologjisë tek individi dhe shoqëria. 	
---	--	--

Kompetenca: Mbrojtja

Përshkrimi i kompetencës:

Mbrojtja e pajisjeve: të mbrojtë pajisjet e veta dhe të kuptojë rreziqet online dhe kërcënimet, të marrë njohuri rreth mbrojtjes dhe masave të sigurisë.

Mbrojtja e të dhënave personale: të aktivizojë mbrojtjen e të dhënave personale, të kuptojë privatësinë e njerëzve të tjerë, të mbrojtë veten nga mashtrimet në internet dhe kërcënimet.

Mbrojtja e shëndetit: të shmangë rrezikun e shëndetit që lidhet me përdorimin e teknologjisë në termat e kërcënimeve në të mirën e shëndetit fizik dhe psikologjik.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> demonstron masat e sigurisë gjatë punës online; njih rëndësinë për citim të duhur të informacionit elektronik në veprat e krijuara. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> demonstron masat e sigurisë personale dhe etiketën gjatë punës online; zbaton citimin e duhur për një shumëllojshmëri të burimeve të informacionit në veprat e krijuara. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> shpjegon pse ka nevojë për masa paraprake të sigurisë gjatë punës online; citon burimin e informacionit të përdorur nga burime të ndryshme në mënyrë të pavarur; di të përdorë rregullat e sigurisë për të ruajtur të dhëna personale në kompjuter.

8.2 Lënda: Aftësim teknologjik

Tabela 13

KLASA IV-V		
KOMPETENCA 1: “Teknologjia dhe veprimtaria ekonomike”		
Përshkrimi i kompetencës		
<p>Nxënësi realizon produkte apo shërbimeve të thjeshta duke përdorur materiale dhe duke zbatuar procese të thjeshta teknologjike. Vlerëson veprimtarinë dhe produktin përfundimtar, duke iu referuar planit të veprimit apo recetës. Ai kryen llogaritje të thjeshta të kostos së materialeve dhe të produktit përfundimtar. Përpunon materiale të riciklueshme bazike nga ekonomia familjare dhe merr masa mbrojtjeje dhe për ruajtjen e mjedisit analizon ndikimin e teknologjisë në veprimtaritë ekonomike nëpërmjet planifikimit dhe realizimit të një produkti apo shërbimeve të thjeshta teknologjike.</p>		
Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • paraqet vështirësi në familjarizimin e përdorimit të teknikave dhe proceseve artizanale gjatë realizimit të veprimtarive të ndryshme; • zbaton rregullat e teknikave dhe proceseve në mënyrë të jo të plotë përgjatë përdorimit të mjeteve, të materialeve, të veglave të punës; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tregon aftësi të pjesshme të përdorimit të teknikave dhe proceseve artizanale gjatë realizimit të veprimtarive të ndryshme; • zbaton në mënyrë të jo të qëndrueshme rregullat e teknikave dhe proceseve përgjatë përdorimit të mjeteve, të materialeve, të veglave të punës; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tregon aftësi të mira të përdorimit të teknikave dhe proceseve artizanale gjatë realizimit të veprimtarive të ndryshme; • zbaton në mënyrë të qëndrueshme rregullat e teknikave dhe proceseve përgjatë përdorimit të mjeteve, të materialeve, të veglave të punës;

- demonstroi *aftësi të kufizuara në* llogaritjen e kostos së materialeve të produktit përfundimtar duke u ndihmuar nga të tjerët.
- dallon materialet e riciklueshme bazike nga ekonomia familjare tregon shembuj;
- demonstroi aftësi *jo bashkëpunuese* me të tjerët, gjatë realizimit të punimeve.
- shfaq vështirësi për organizimin e mjedisit dhe mjetet e punës, duke marrë parasysh kufizimet e burimeve;
- shfaq vështirësi për përpunimin e materialeve të riciklueshme bazike nga ekonomia familjare.
- dallon elementet parësor ne llogaritjen e kostos së materialeve të produktit përfundimtar duke u ndihmuar nga të tjerët.

- demonstroi *aftësi të pjesshme* gjatë zbatimit të teknikave duke justifikuar idetë, materialet, procedurat dhe teknikat e përdorura dhe tregon përmirësime të mundshme;
- shfaq *aftësi të mira* krijuese, për përpunimin e materialeve të riciklueshme bazike nga ekonomia familjare dhe merr masa mbrojtjeje për ruajtjen e mjedisit.

- zbaton *shumë lehtësisht rregullat e teknikave dhe proceseve* përgjatë përdorimit të mjeteve, të materialeve, të veglave të punës;
- llogarit koston e materialeve të produktit përfundimtar.
- zotëron *aftësi shume të mira* për vlerësimin e veprimtarisë dhe produktit përfundimtar, duke iu referuar planit të veprimit, skicës, recetës ose modelit

KOMPETENCA 2: “Etika dhe kushtet e sigurta në shkollë dhe jashtë saj”

Përshkrimi i kompetencës

Nxënësit demonstrojnë përmes veprimeve nevojën për zbatim sipas rregullave të sigurta si në shtëpi, komunitet dhe shkollë, njihen me rreziqet që vijnë nga përdorimi i faqeve të web-it, të cilat nuk ofrojnë siguri të lartë për ta dhe nuk publikojnë të dhëna personale që cenojnë sigurinë e tyre personale.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none">identifikon <i>në mënyrë jo të vazhdueshme</i> veprimtaritë dhe realizimin e tyre në shtëpi, komunitet dhe shkollë në kushte të sigurta;identifikon <i>në mënyrë jo të vazhdueshme</i> veprimtaritë dhe realizimin e tyre në shtëpi, komunitet dhe shkollë në kushte të sigurta;vlerëson duke shpjeguar <i>me gjykime të pjesshme</i> punën e vet apo të shokut.identifikon <i>pjesërisht</i> veprimtaritë dhe realizimin e tyre në shtëpi, komunitet dhe shkollë në kushte të sigurta;	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none">identifikon mirë veprimtaritë dhe realizimin e tyre në shtëpi, komunitet dhe shkollë në kushte të sigurta;mban <i>qëndrime korrekte</i> për <i>rregullat e sigurisë</i> përmes veprimeve dhe i zbaton në shtëpi, komunitet dhe shkollë;shpjegon duke mbajtur <i>një qëndrim të korrekt</i> për rrezikun që vjen nga përdorimi i pamasë i mjeteve elektronike.	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none">identifikon shumë mirë veprimtaritë dhe realizimin e tyre në shtëpi, komunitet dhe shkollë në kushte të sigurta;tregon shumë kujdes gjatë përdorimit të internetit dhe të kompjuterit dhe ka kurajën të kërkojë zgjidhje tek një më i rritur në rast problemi me kompjuterin ose internetin.demonstron shumë saktë <i>sipas rregullave të sigurta</i>. përmes veprimeve nevojën për realizimin e tyre në shtëpi, komunitet dhe shkollë;

	<ul style="list-style-type: none"> • shfaq <i>qëndrime të kufizuara për rregullat e sigurisë</i> përmes veprimeve dhe i zbaton në shtëpi, komunitet dhe shkollë; • demonstroi <i>në mënyrë të kufizuar</i> rregullat për t'u mbrojtur nga interneti dhe për të punuar në mënyrë të sigurt; • shfaq <i>një qëndrim të kufizuar</i> për rrezikun që vjen nga përdorimi i pamasë i mjeteve elektronike. 	<p>Vlerëson dhe kupton shumë mirë rrezikun që vjen nga përdorimi i pamasë i mjeteve elektronike.</p> <ul style="list-style-type: none"> • vlerëson <i>në mënyrë të vazhdueshme</i> rregullat për t'u mbrojtur nga interneti dhe për të punuar në mënyrë të sigurt.
--	---	---

Kompetenca 3: “Strukturat dhe materialet teknologjike”

Përshkrimi i kompetencës

- Nxënësit eksplorojnë se si një varg i formave, i objekteve dhe i strukturave të tjera mund të bëhen duke përdorur një shumëllojshmëri të materialeve me përmirësime të mundshme, dallon materialet teknologjike të llojeve të ndryshme për realizimin e një produkti familjar. Realizon objekte ose produkte të ndryshme gjatë zbatimit të skicave, të modeleve dhe teknikave artizanale, duke përdorur një gamë të gjerë të mjeteve të materialeve dhe veglave të punës duke përshkruar ndërtimin dhe funksionimin e strukturave dhe mekanizmave të thjeshta teknologjike në një gamë të gjerë të objekteve të jetës së përditshme.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zotëron <i>aftësi të pjesshme</i> në zbatimin teknikave artizanale gjatë realizimit të veprimtarive të ndryshme; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zotëron <i>aftësi të mira</i> në zbatimin teknikave artizanale gjatë realizimit të veprimtarive të ndryshme; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zotëron <i>aftësi shumë të mira</i> në zbatimin teknikave artizanale gjatë

- zotëron *aftësi të mjaftueshme* në përshkrimin e përdorimit dhe funksionimin e mekanizmave dhe strukturave në mjedisin familjar. realizon me ndihme formën e objekteve, përdor materialet për qëllimin duke u këshilluar;
- argumenton me ndihmesë ndikimin pozitiv dhe atë negativ të punimit, për vete dhe për mjedisin përreth;
- zotëron *aftësi të mjaftueshme* për klasifikimin e strukturave dhe mekanizmave dhe demonstroi përdorimet e tyre në teknologji.
- zbaton teknikat artizanale gjatë realizimit të veprimtarive të ndryshme me ndihme;
- zotëron aftësi të kufizuara krijuese në përdorimin e një shumëllojshmërie mjetesh, materialesh dhe të veglave të punës.

- zotëron aftësi krijuese të qëndrueshme në përdorimin e një shumëllojshmërie mjetesh, materialesh dhe të veglave të punës;
- shfaq njohuri të *mira* për qëndrueshmërinë, efikasitetin dhe formën e objekteve të realizuara;
- argumenton mirë ndikimin pozitiv dhe atë negativ të punimit, për vete dhe për mjedisin përreth;
- zotëron *aftësi të mira* për klasifikimin e strukturave dhe mekanizmave dhe demonstroi përdorimet e tyre në teknologji.

- realizimit të veprimtarive të ndryshme;
- demonstroi në mënyrë të pavarur se zotëron aftësi krijuese në përdorimin e një shumëllojshmërie mjetesh, materialesh dhe të veglave të punës;
 - zotëron *aftësi shumë të mira* në përshkrimin e përdorimit dhe funksionimin e mekanizmave dhe strukturave në mjedisin familjar.
 - zotëron njohuri *shumë të mira* për qëndrueshmërinë, efikasitetin dhe formën e objekteve të realizuara;
 - vlerëson me argumente ndikimin pozitiv dhe atë negativ të punimit, për vete dhe për mjedisin përreth;

Kompetenca 4: “Komunikimi grafik ”

Përshkrimi i kompetencës

Nxënësi interpreton skica dhe vizatime të objekteve të thjeshta teknike duke përdorur mënyra të thjeshta të komunikimit grafik për të prezantuar ide dhe objekte të thjeshta.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none">• zbaton me ndihmë skicat, recetat, ose të modeleve;• prezanton <i>me ndihmë</i> skica e modele duke përdorur media të ndryshme;• përshkruan <i>në mënyrë të kufizuar</i> punën e vet apo të shokut, përmes një fjalori të pamjaftueshëm teknik.• skicon <i>në mënyrë jo të pavarur</i>;• realizon objekte dhe veprimtari të ndryshme sipas një modeli me ndihmën e të tjerëve	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none">• mban <i>qëndrime korrekte</i> për identifikimin e problematikës gjatë zbatimit të skicave, të recetave, ose të modeleve;• prezanton saktë skica e modele duke përdorur një media.• shpjegon <i>me argumente të qëndrueshme</i> punën e vet apo të shokut, përmes një fjalori të thjeshtë teknik.• demonstroi aftësinë për të skicuar <i>në mënyrë të pavarur</i>;• realizon objekte dhe veprimtari të ndryshme sipas një modeli <i>të dhënë</i>.	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none">• analizon dhe mban <i>qëndrime të pavarura</i> për identifikimin e problematikës gjatë zbatimit të skicave, të recetave, ose të modeleve;• prezanton saktë e me siguri skica e modele duke përdorur media të ndryshme.• shpjegon duke <i>argumentuar në mënyrë të qartë</i> punën e vet apo të shokut, përmes një fjalori të thjeshtë teknik.• zhvillon konkretisht aftësinë për të skicuar <i>në mënyrë të pavarur</i>;

- realizon objekte dhe veprimtari të ndryshme sipas një modeli dhe sipas imagjinatës së tij.

Kompetenca 5: “Teknologjia, sistemet teknologjike”

Përshkrimi i kompetencës

- Nxënësit mbajnë qëndrim kritik ndaj marrëdhënies së teknologjisë me sistemet teknologjike për ndikimin e tyre në zhvillimin e shoqërisë njerëzore dhe të mjedisit rrethues duke përdorur mjete, përmbajtje specifike, software dhe stimulimet për të mbështetur të nxënit dhe kërkimin e informacionit. Analizojnë marrëdhëniet që ekzistojnë ndërmjet teknologjisë dhe sistemeve teknologjike dhe ndikimin e tyre në zhvillimin e shoqërisë njerëzore dhe të mjedisit rrethues.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • demonstroi karakteristikat e caktuara të objekteve në formë, ngjyrë, cilësi, strukturë e material, praktikitet në përdorim etj.), <i>me ndihmën e të tjerëve</i>; • zotëron <i>aftësi</i> për sesi disa objekte mund të përshtaten në një funksion tjetër; • zotëron <i>aftësi të mira</i> në dallimin midis internetit dhe kompjuterit (shembuj nga jeta e përditshme) duke u mbështetur në <i>ndihmesën e më të rriturit</i>. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • eksploron <i>në mënyrë të qëndrueshme</i> sesi një varg i formave, i objekteve dhe i strukturave të tjera, mund të bëhet duke përdorur materiale të ndryshme. • demonstroi se ka <i>aftësi të mira vëzhguese</i>, duke shqyrtuar një gamë të gjerë të objekteve të jetës së përditshme. • zotëron <i>aftësi të mira</i> për shqyrtimin e përmirësimit sesi disa objekte mund të përshtaten në një funksion tjetër; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizon <i>në mënyrë të pavarur</i> arsyet e preferencave sesi njerëzit pëlqejnë karakteristikat e caktuara të objekteve në formë, ngjyrë, cilësi, strukturë e material, praktikitet në përdorim etj.); • zotëron <i>aftësi shumë të mira</i> për shqyrtimin e përmirësimit sesi disa objekte mund të përshtaten në një funksion tjetër;

- zotëron *aftësi të pjesshme* në gjetjen dhe klasifikimit të informacionit të marrë nga burimet elektronike.

- zotëron *aftësi shumë të mira* në gjetjen dhe klasifikimit të informacionit të marrë nga burimet elektronike.
- demonstroi se ka *aftësi shumë të mira vëzhguese, duke shqyrtuar një gamë të gjerë të objekteve të jetës së përditshme.*
- demonstroi *aftësi shumë të mira komunikuese për rëndësinë e ruajtjes së të dhënave personale dhe mosdhënies së tyre tek persona të pa autorizuar.*

9 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË FUSHËN “ARTE”

9.1 Lënda: Muzika

Tabela 14

KLASA I-III			
Kompetenca 1: Krijimi muzikor			
Përshkrimi i kompetencës:			
<p>Në realizimin e kësaj kompetence nxënësit përdorin ide të ndryshme për të krijuar një punim/krijim muzikor muzikore, përdorin elementet dhe parimet e gjuhës muzikore <i>ritmet muzikore, timbrin, tempin, shenjat dinamike</i> etj., në krijimet, zbulojnë dhe eksperimentojnë duke zhvilluar më tej idetë e veta muzikore mbi ritmin dhe melodinë, organizojnë krijimin e vet muzikor, sipas elementeve të gjuhës muzikore, duke ndarë përvojat e veta krijuese me të tjerët.</p>			
Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4	Niveli 5
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dallon <i>disa</i> elemente të gjuhës muzikore; shfaq <i>ndonjëherë</i> aftësi krijuese në muzikë, psh: <i>modele ritmike me mjetet trupore, me 1-2 vegla muzikore ritmike për fëmijë (ORF)</i>; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> identifikon <i>disa</i> elemente të gjuhës muzikore përmes përjetimit dhe dëgjimit; demonstron aftësi krijuese në muzikë duke krijuar <i>modele ritmike me mjetet trupore, , mbi 3 vegla</i> 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> identifikon <i>mjaftueshëm</i> kuptimin e elementeve të gjuhës muzikore përmes krijimit, përjetimit dhe dëgjimit; demonstron <i>në mënyrë të qëndrueshme</i> aftësi krijuese në muzikë: <i>modele ritmike me mjetet</i> 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> shpjegon <i>qartë</i> kuptimin e elementeve të gjuhës muzikore përmes kuptimit, përjetimit, dëgjimit, perceptimit; zotëron <i>në mënyrë të pavarur</i> aftësi krijuese në muzikë, psh: <i>modele</i>

<ul style="list-style-type: none"> • Shfaq <i>aftësi komunikuese të dobëta</i> për të shprehur mendimin rreth një krijimi të vet muzikor apo e të tjerëve. 	<p><i>muzikore ritmike për fëmijë (ORF);</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • shfaq <i>aftësi komunikuese jo të plota</i> për të shprehur mendimin e vet rreth një krijimi muzikor të vet apo të të tjerëve. 	<p><i>trupore, mbi 4 vegla muzikore ritmike për fëmijë (ORF);</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • demonstroi <i>aftësi të mira komunikuese</i> për të shprehur mendimin rreth një krijimi të vet muzikor apo e të tjerëve. 	<p><i>ritmike me mjetet trupore (zërin, duart, këmbët), me të gjitha veglat muzikore ritmike për fëmijë (ORF);</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • zotëron <i>aftësi shumë të mira komunikuese</i> për të shprehur mendimin e vet rreth një krijimi të vet apo të të tjerëve.
---	---	--	---

Kompetenca 2: Performimi muzikor

Përshkrimi i kompetencës:

Në realizimin e kësaj kompetence nxënësit familjarizohen me përmbajtje të ndryshme të këngëve dhe lojërave muzikore për fëmijë, zbatojnë teknika dhe procese të ndryshme gjatë interpretimit të këngëve dhe lojërave muzikore, apo luajtjes me instrumente muzikore, respektojnë rregullat e interpretimit muzikor gjatë këndimit dhe luajtjes në instrument, analizojnë interpretimin muzikor të shokut/shoqes dhe ndajnë përvojat e veta me të tjerë.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4	Niveli 5
<ul style="list-style-type: none"> • tregon vëmendje ndaj njohjes me teknikat dhe proceset muzikore gjatë një interpretimi vetëm ose në grup; 	<ul style="list-style-type: none"> • familjarizohet mjaftueshëm duke përdorur teknikat, gjatë një interpretimi vetëm ose në grup; 	<ul style="list-style-type: none"> • tregon <i>aftësi të mira</i> gjatë zbatimit të teknikave dhe proceseve muzikore, në një interpretim vetëm ose në grup; 	<ul style="list-style-type: none"> • zhvillon në mënyrë të pavarur <i>aftësitë</i> gjatë zbatimit të teknikave dhe proceseve muzikore, në një

<ul style="list-style-type: none"> • zbaton <i>rrallë</i> rregullat e teknikave dhe proceseve artistike; • shfaq aftësi <i>jo bashkëpunuese</i> me të tjerët, gjatë performimeve muzikore në grup. 	<ul style="list-style-type: none"> • zbaton <i>me ndihmë</i> rregullat e teknikave dhe proceseve artistike gjatë interpretimit apo krijimeve muzikore; • shfaq aftësi <i>bashkëpunuese</i> me të tjerët, gjatë performimeve muzikore në grup. 	<ul style="list-style-type: none"> • zbaton <i>në mënyrë të qëndrueshme</i> rregullat dhe proceseve muzikore gjatë interpretimit apo krijimeve muzikore; • demonstroi aftësi <i>të mira të bashkëpunimit</i> me të tjerët, gjatë performimeve dhe krijimeve muzikore në grup. 	<p>interpretimi vetëm ose në grup;</p> <ul style="list-style-type: none"> • zbaton dhe respekton <i>rregullat e teknikave dhe proceseve artistike</i> në çdo interpretim apo krijim muzikor; • zotëron aftësi <i>shumë të mira të bashkëpunimit</i> me të tjerët, gjatë me të tjerët, gjatë performimeve dhe krijimeve muzikore në grup.
--	---	---	--

Kompetenca 3: Vlerësimi muzikor

Përshkrimi i kompetencës

Në realizimin e kësaj kompetence nxënësit analizojnë veprat muzikore të dëgjuara apo të performuara, shpjegojnë kuptimin veprave apo krijimeve muzikore që dëgjojnë, duke bërë një gjykim kritik të drejtë të punës së vet apo të shokëve.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4	Niveli 5
----------	----------	----------	----------

<ul style="list-style-type: none"> • shfaq emocionet ndaj veprave muzikore përmes përjetimit apo dëgjimit të tyre; • shpreh <i>ndonjëherë</i> përjetimet personale mbi një krijim apo vepër muzikore, duke përdorur një fjalor të thjeshtë artistik; • prezanton <i>ndonjëherë</i> krijimin e vet muzikor, në veprimtaritë artistike në klasë apo në ato publike (shkollë, komunitet etj.); • shpreh <i>ndonjëherë mendimin e vet</i> rreth punës/krijimit të vet apo të shokut. 	<ul style="list-style-type: none"> • përshkruan <i>ndonjëherë</i> emocionet ndaj veprave muzikore përmes përjetimit, vëzhgimit apo dëgjimit të tyre; • shpreh <i>në mënyrë të pjesshme</i> përjetimet personale mbi një krijim apo vepër muzikore, duke përdorur një fjalor të thjeshtë artistik; • prezanton <i>me ndihmë</i> krijimin e vet muzikor, në veprimtaritë artistike në klasë apo në ato publike; • vlerëson duke shpjeguar <i>me gjykime të pjesshme</i> punën e vet apo të shokut. 	<ul style="list-style-type: none"> • shpjegon <i>në mënyrë të qetë</i> emocionet ndaj veprave muzikore përmes përjetimit, vëzhgimit apo dëgjimit; • shpreh <i>në mënyrë të vazhdueshme</i> përjetimet personale mbi një krijim apo vepër muzikore, duke përdorur një fjalor të thjeshtë artistik; • tregon <i>me lehtësi</i> punën e vet artistike, në veprimtaritë artistike në klasë apo në ato publike (shkollë, komunitet etj.); • vlerëson duke shpjeguar <i>në mënyrë korrekte</i> punën e vet apo të shokut. 	<ul style="list-style-type: none"> • interpreton <i>në mënyrë të pavarur</i> emocionet ndaj veprave muzikore përmes përjetimit, vëzhgimit apo dëgjimit; • interpreton <i>në mënyrë të qartë</i> përjetimet personale mbi një krijim apo vepër muzikore, duke përdorur një fjalor të thjeshtë artistik; • gjykon <i>me siguri</i> punën e vet artistike , në veprimtaritë artistike në klasë apo në ato publike (shkollë, komunitet etj.); • argumenton duke shpjeguar <i>në mënyrë të qartë</i> punën e vet apo të shokut.
--	--	---	--

Tabela 15

KLASA IV-V		
Kompetenca 1: Krijimi muzikor		
Përshkrimi i kompetencës		
<p>Në realizimin e kësaj kompetence nxënësit njohin dhe krijojnë duke përdorur ide të ndryshme për të krijuar një punë të vetën muzikore, duke përdorur elementet dhe parimet e gjuhës muzikore mbi <i>ritmet muzikore, timbrin, tempin, shenjat dinamike, alfabetin muzikor, notat në viJa dhe në fusha</i> etj., eksperimentuar dhe zhvilluar më tej idetë e veta mbi to, organizuar krijimin e vet, sipas këtyre elementeve dhe ndarë përvojat e veta krijuese me të tjerët.</p>		
Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> identifikon <i>disa</i> elemente të gjuhës muzikore <i>ritmet muzikore, timbrin, tempin, shenjat dinamike, alfabetin muzikor, notat në vija dhe në fusha</i> etj., përmes përjetimit dhe dëgjimit; demonstron aftësi krijuese në muzikë duke krijuar <i>modele ritmike me mjetet trupore, ose duke realizuar ato me 3 vegla muzikore ritmike për fëmijë (ORF)</i>; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> identifikon <i>mjaftueshëm</i> kuptimin e elementeve të gjuhës muzikore <i>ritmet muzikore, timbrin, tempin, shenjat dinamike, alfabetin muzikor, notat në vija dhe në fusha</i> etj., përmes krijimit, përjetimit dhe dëgjimit; demonstron <i>në mënyrë të qëndrueshme</i> aftësi krijuese në muzikë: <i>modele ritmike me mjetet trupore, ose duke realizuar ato me 4 vegla muzikore ritmike për fëmijë (ORF)</i>; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> shpjegon <i>qartë</i> kuptimin e elementeve të gjuhës muzikore <i>ritmet muzikore, timbrin, tempin, shenjat dinamike, alfabetin muzikor, notat në vija dhe në fusha</i> etj., përmes kuptimit, përjetimit, dëgjimit, perceptimit; zotëron <i>në mënyrë të pavarur</i> aftësi krijuese në muzikë, psh: <i>modele ritmike me mjetet trupore (zërin, duart, këmbët), ose duke realizuar ato me të gjitha</i>

<ul style="list-style-type: none"> shfaq <i>aftësi komunikuese jo të plota</i> për të shprehur mendimin e vet rreth një krijimi muzikor të vet apo punimi të të tjerëve. 	<ul style="list-style-type: none"> demonstron <i>aftësi të mira komunikuese</i> për të shprehur mendimin rreth një krijimi të vet muzikor apo punimi të të tjerëve. 	<p><i>veçat muzikore ritmike për fëmijë (ORF);</i></p> <ul style="list-style-type: none"> zotëron <i>aftësi shumë të mira komunikuese</i> për të shprehur mendimin e vet rreth një krijimi të vet apo punimi të të tjerëve.
---	--	--

Kompetenca 2: Performimi muzikor

Në realizimin e kësaj kompetence nxënësit familjarizohen me *përmbajtje të ndryshme të këngëve dhe lojërave muzikore për fëmijë, zbatojnë teknika dhe procese të ndryshme gjatë interpretimit të këngëve dhe lojërave muzikore apo luajtjes me instrumente muzikore, respektojnë rregullat e interpretimi muzikor gjatë këndimit dhe luajtjes në instrument, analizojnë interpretimin muzikor të shokut/shoqes dhe ndajnë përvojat e veta me të tjerë.*

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<ul style="list-style-type: none"> familjarizohet <i>mjaftueshëm</i> duke përdorur teknikat e këndimit, gjatë interpretimit vetëm ose në grup të këngëve dhe lojërave muzikore; zbaton <i>me ndihmë rregullat e</i> teknikave dhe proceseve artistike gjatë interpretimit të këngëve sipas tematikave apo krijimeve muzikore; 	<ul style="list-style-type: none"> tregon <i>aftësi të mira</i> gjatë zbatimit të teknikës së këndimit, gjatë interpretimit vetëm ose në grup të këngëve dhe lojërave muzikore; zbaton <i>në mënyrë të qëndrueshme</i> rregullat dhe proceseve muzikore gjatë interpretimit të këngëve sipas tematikave apo krijimeve muzikore; demonstron <i>aftësi të mira të</i> 	<ul style="list-style-type: none"> zhvillon në mënyrë të pavarur <i>aftësitë</i> gjatë zbatimit të teknikave dhe proceseve muzikore, në një interpretimi vetëm ose në grup; zbaton dhe respekton <i>rregullat e teknikave dhe proceseve artistike</i> në çdo interpretim të këngëve sipas tematikave apo krijim muzikor;

<ul style="list-style-type: none"> shfaq aftësi <i>bashkëpunuese</i> me të tjerët, gjatë performimeve muzikore në grup. 	<i>bashkëpunimit</i> me të tjerët, gjatë performimeve dhe krijimeve muzikore në grup.	<ul style="list-style-type: none"> zotëron aftësi <i>shumë të mira të bashkëpunimit</i> me të tjerët, gjatë me të tjerët, gjatë performimeve dhe krijimeve muzikore në grup.
--	---	---

Kompetenca 3: Vlerësimi muzikor

Përshkrimi i kompetencës

Në realizimin e kësaj kompetence nxënësit analizojnë këngë me tematika të ndryshme, veprat muzikore të dëgjuara apo të performuara, shpjegojnë kuptimin veprave apo krijimeve muzikore që dëgjojnë, duke bërë një gjykim kritik të drejtë të punës së vet apo të shokëve.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<ul style="list-style-type: none"> përshkruan <i>ndonjëherë</i> emocionet ndaj këngëve për fëmijë, veprave muzikore përmes përjetimit, apo dëgjimit të tyre; shpreh <i>në mënyrë të pjesshme</i> përjetimet personale mbi një këngë për fëmijë, krijim muzikor apo vepër muzikore, duke përdorur një fjalor të thjeshtë artistik; prezanton <i>me ndihmë</i> interpretimin apo krijimin e vet muzikor, në veprimtaritë në klasë; vlerëson duke shpjeguar <i>me gjykime të pjesshme</i> punën e vet apo të shokut. 	<ul style="list-style-type: none"> shpjegon <i>në mënyrë të qetë</i> emocionet ndaj këngëve për fëmijë, veprave muzikore përmes përjetimit, apo dëgjimit të tyre; shpreh <i>në mënyrë të vazhdueshme</i> përjetimet personale mbi një këngë për fëmijë, krijim muzikor apo vepër muzikore, duke përdorur një fjalor të thjeshtë artistik; tregon <i>me lehtësi</i> interpretimin apo krijimin e vet muzikor, në veprimtaritë në klasë; 	<ul style="list-style-type: none"> interpretion <i>në mënyrë të pavarur</i> emocionet ndaj këngëve për fëmijë, veprave muzikore përmes përjetimit, apo dëgjimit të tyre; argumenton <i>në mënyrë të qartë</i> përjetimet personale mbi një këngë për fëmijë, krijim muzikor apo vepër muzikore, duke përdorur një fjalor të thjeshtë artistik; gjykon <i>me siguri</i> interpretimin apo krijimin e vet muzikor, në veprimtaritë në klasë;

	<ul style="list-style-type: none"> • vlerëson duke shpjeguar <i>në mënyrë korrekte</i> punën e vet apo të shokut. 	<ul style="list-style-type: none"> • vlerëson duke shpjeguar <i>në mënyrë të qartë</i> punën e vet apo të shokut.
--	--	--

9.2 Lënda “Art pamor”

Tabela 16

KLASA I-III			
Kompetenca: Krijimi artistik			
Përshkrimi i kompetencës:			
<p>Në realizimin e kësaj kompetence nxënësit: mësojnë të përdorin imagjinatën në çdo hap të procesit krijues dhe të eksperimentojnë në mënyra të ndryshme duke transformuar materiale gjithnjë e më të vështira. Nxënësit përdorin në mënyrë të larmishme gjuhën vizuale duke pasuruar idetë e tyre krijuese dhe inkurajohen të përshkruajnë eksperiencat krijuese dhe të identifikojnë se çfarë kanë mësuar nga ato.</p>			
Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4	Niveli 5
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • krijon <i>me skema ndihmëse</i>, punë dy dhe tre dimensionale duke përdorur teknika të ndryshme artistike; • krijon <i>me skema ndihmëse</i>, duke përdor gjuhën vizuale 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • krijon, <i>pjesërisht</i>, punë dy dhe tre dimensionale duke përdorur teknika të ndryshme artistike; • krijon, <i>pjesërisht</i>, duke përdor gjuhën vizuale si: vija, forma, ngjyra, etj., në hapësira dy dhe 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • krijon, <i>i orientuar</i>, punë dy dhe tre dimensionale duke përdorur teknika të ndryshme artistike; • krijon, <i>i orientuar</i>, duke përdor gjuhën vizuale si: vija, forma, ngjyra, etj dhe organizimin i tyre në hapësira dy dhe tre 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • krijon <i>në mënyrë të pavarur</i>, punë dy dhe tre dimensionale duke përdorur teknika të ndryshme artistike; • krijon <i>në mënyrë të pavarur</i>, duke përdor

<p>si: vija, forma, ngjyra, etj., në hapësira dy dhe tre dimensionale për të komunikuar ide;</p> <ul style="list-style-type: none"> • përdor me <i>skema ndihmëse</i>, eksperiencën, vëzhgimin dhe imagjinatën, në punimet individuale por ndonjëherë edhe në grup; • reflekton me <i>skema ndihmëse</i>, mbi përvojat krijuese dhe ndarjen e kësaj përvoje me të tjerët. 	<p>tre dimensionale për të komunikuar ide;</p> <ul style="list-style-type: none"> • përdor, <i>pjesërisht</i>, eksperiencën, vëzhgimin dhe imagjinatën, në punimet individuale por ndonjëherë edhe në grup; • reflekton, <i>pjesërisht</i>, mbi përvojat krijuese dhe ndarjen e kësaj përvoje me të tjerët. 	<p>dimensionale për të komunikuar ide;</p> <ul style="list-style-type: none"> • përdor, <i>i orientuar</i>, eksperiencën, vëzhgimin dhe imagjinatën, në punimet individuale por ndonjëherë edhe në grup; • reflekton, <i>i orientuar</i>, mbi përvojat krijuese dhe ndarjen e kësaj përvoje me të tjerët. 	<p>gjuhën vizuale si: vija, forma, ngjyra, etj dhe organizimin i tyre në hapësira dy dhe tre dimensionale për të komunikuar ide;</p> <ul style="list-style-type: none"> • përdor <i>në mënyrë të pavarur</i>, eksperiencën, vëzhgimin dhe imagjinatën, në punimet individuale por ndonjëherë edhe në grup; • reflekton <i>në mënyrë të pavarur</i>, mbi përvojat krijuese dhe ndarjen e kësaj përvoje me të tjerët.
---	---	---	---

Kompetenca 2: Realizimi i punimit

Përshkrimi i kompetencës:

Në realizimin e kësaj kompetence nxënësit: eksperimentojnë në mënyra të ndryshme gjatë krijimit dhe transformojnë materiale gjithnjë e më të vështira. Nxënësit përdorin teknika artistike të larmishme për të krijuar punë dy dhe tre dimensionale. Ata përdorin gjuhën vizuale duke pasuruar idetë e tyre krijuese dhe i ndajnë me të tjerët. Nxënësit përshkruajnë eksperiencat krijuese dhe identifikojnë se çfarë kanë mësuar nga ato.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4	Niveli 5
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none">• përdor me <i>skema ndihmëse</i>, teknika të ndryshme artistike për të krijuar punë dy dhe tre dimensionale;• eksperimenton me <i>skema ndihmëse</i>, me mjetet dhe teknikat artistike;• përdor me <i>skema ndihmëse</i>, gjuhën vizuale në krijim ;	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none">• përdor, <i>pjesërisht</i>, teknika të ndryshme artistike për të krijuar punë dy dhe tre dimensionale;• eksperimenton, <i>pjesërisht</i>, me mjetet dhe teknikat artistike;• përdor, <i>pjesërisht</i>, gjuhën vizuale në krijim ;• përshkruan, <i>pjesërisht</i>, eksperiencat krijuese nëpërmjet teknikave artistike.	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none">• përdor, <i>i orientuar</i>, teknika të ndryshme artistike për të krijuar punë dy dhe tre dimensionale;• eksperimenton, <i>i orientuar</i>, me mjetet dhe teknikat artistike;• përdor, <i>i orientuar</i>, gjuhën vizuale duke pasuruar idetë krijuese;• përshkruan, <i>i orientuar</i>, eksperiencat krijuese nëpërmjet teknikave artistike.	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none">• përdor <i>në mënyrë të pavarur</i>, teknika të ndryshme artistike për të krijuar punë dy dhe tre dimensionale;• eksperimenton <i>në mënyrë të pavarur</i>, me mjetet dhe teknikat artistike;• përdor <i>në mënyrë të pavarur</i>, gjuhën vizuale duke pasuruar idetë krijuese;

<ul style="list-style-type: none"> përshkruan me <i>skema ndihmëse</i>, eksperiencat krijuese nëpërmjet teknikave artistike. 			<ul style="list-style-type: none"> përshkruan <i>në mënyrë të pavarur</i>, eksperiencat krijuese nëpërmjet teknikave artistike.
---	--	--	--

Kompetenca 3: Vlerësimi i veprave të artit

Përshkrimi i kompetencës

- Në realizimin e kësaj kompetence nxënësit: zbulojnë një sërë veprash arti dhe kuptojnë që këto vepra u përkasin periudhave historike dhe kulturave të ndryshme ku ato janë krijuar. Ata pasurojnë vëzhgimin e tyre dhe bëjnë të mundur të rrisin vlerësimin ndaj diversitetit kulturor. Nxënësit përshkruajnë eksperiencën e tyre vlerësuese dhe identifikojnë çfarë mësuan prej saj.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4	Niveli 5
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> shpjegon me <i>skema ndihmëse</i>, atë që sheh në një vepër artistike përmes vëzhgimit; përshkruan me <i>skema ndihmëse</i>, punimin dhe eksperiencën e vet artistike; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> shpjegon, <i>pjesërisht</i>, atë që sheh në një vepër artistike përmes vëzhgimit; përshkruan, <i>pjesërisht</i>, punimin dhe eksperiencën e vet artistike; shpreh, <i>pjesërisht</i>, mendimin rreth punës së vet apo të shokut. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> shpjegon, <i>i orientuar</i>, atë që sheh në një vepër artistike përmes vëzhgimit; përshkruan, <i>i orientuar</i>, punimin dhe eksperiencën e vet artistike; shpreh, <i>i orientuar</i>, mendimin rreth punës së vet apo të shokut. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> shpjegon <i>në mënyrë të pavarur</i>, atë sheh në një vepër artistike përmes vëzhgimit; përshkruan <i>në mënyrë të pavarur</i>, punimin dhe eksperiencën e vet artistike;

<ul style="list-style-type: none"> shpreh me <i>skema ndihmëse, mendimin</i> rreth punës së vet apo të shokut. 			<ul style="list-style-type: none"> shpreh <i>në mënyrë të pavarur</i>, mendimin rreth punës së vet apo të shokut.
---	--	--	--

Tabela 17

KLASA IV-V		
Kompetenca 1: Krijimi artistik		
Përshkrimi i kompetencës		
<p>Në realizimin e kësaj kompetence nxënësit: mësojnë të përdorin imagjinatën në çdo hap të procesit krijues dhe të eksperimentojnë në mënyra të ndryshme duke transformuar materiale gjithnjë e më të vështira. Nxënësit përdorin në mënyrë të larmishme gjuhën pamore duke pasuruar idetë e tyre krijuese dhe inkurajohen të përshkruajnë eksperiencat krijuese dhe të identifikojë se çfarë kanë mësuar nga ato.</p>		
Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> krijon <i>me mbikëqyrje</i>, punë dy dhe tre dimensionale duke përdorur teknika të ndryshme artistike; krijon <i>me mbikëqyrje</i>, duke përdor gjuhën vizuale si: vija, forma, ngjyra, etj. në hapësira dy dhe tre dimensionale për të komunikuar ide; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> krijon, <i>i orientuar</i>, punë dy dhe tre dimensionale duke përdorur teknika të ndryshme artistike dhe duke eksperimentuar me to; krijon, <i>i orientuar</i>, duke përdor në mënyrë të larmishme gjuhën vizuale si: vija, forma, ngjyra, etj dhe organizimin i tyre në 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> krijon <i>në mënyrë të pavarur</i>, punë dy dhe tre dimensionale duke përdorur teknika të ndryshme artistike dhe duke eksperimentuar me to; krijon <i>në mënyrë të pavarur</i>, duke përdor në mënyrë të larmishme

<ul style="list-style-type: none"> • p me skema ndihmëse, eksperiencën, vëzhgimin dhe imagjnatën, në krijimet individuale por ndonjëherë edhe në grup; • reflekton me skema ndihmëse, mbi përvojat krijuese personale dhe ndarjen e kësaj përvoje me të tjerët. 	<p>hapësira dy dhe tre dimensionale për të komunikuar ide;</p> <ul style="list-style-type: none"> • përdor, <i>i orientuar</i>, eksperiencën, vëzhgimin dhe imagjnatën, në krijimet individuale por edhe në grup; • reflekton, <i>i orientuar</i>, mbi përvojat krijuese personale dhe ndarjen e kësaj përvoje me të tjerët. 	<p>gjuhën vizuale si: vija, forma, ngjyra, etj dhe organizimin i tyre në hapësira dy dhe tre dimensionale për të komunikuar ide;</p> <ul style="list-style-type: none"> • përdor <i>në mënyrë të pavarur</i>, eksperiencën, vëzhgimin dhe imagjnatën, në punimet individuale por edhe në grup; • reflekton <i>në mënyrë të pavarur</i>, mbi përvojat krijuese personale dhe ndarjen e kësaj përvoje me të tjerët.
---	--	---

Kompetenca 2: Realizimi i punimit

Përshkrimi i kompetencës

Në realizimin e kësaj kompetence nxënësit: eksperimentojnë në mënyra të ndryshme gjatë krijimit duke transformuar materiale gjithnjë e më të vështira. Ata përdorin teknika artistike të larmishme për të krijuar punë dy dhe tredimensionale dhe gjuhën pamore duke pasuruar idetë e tyre krijuese dhe duke i ndarë me të tjerët. Nxënësit përshkruajnë eksperiencat krijuese dhe identifikojnë se çfarë kanë mësuar nga ato.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përdor <i>me mbikëqyrje</i>, teknika të ndryshme artistike për të krijuar punë dy dhe tre dimensionale; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përdor, <i>i orientuar</i>, teknika të larmishme artistike për të krijuar punë dy dhe tre dimensionale; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përdor <i>në mënyrë të pavarur</i>, teknika të larmishme artistike për të krijuar punë dy dhe tre dimensionale;

<ul style="list-style-type: none"> eksperimenton <i>me mbikëqyrje</i>, me mjetet dhe teknikat artistike; përdor <i>me mbikëqyrje</i>, gjuhën vizuale në krijim; përshkruan, <i>pjesërisht</i>, eksperiencat krijuese nëpërmjet teknikave artistike. 	<ul style="list-style-type: none"> eksperimenton, <i>i orientuar</i>, me mjetet dhe teknika të ndryshme artistike; përdor, <i>i orientuar</i>, gjuhën vizuale në krijim për një qëllim të caktuar; përshkruan, <i>i orientuar</i>, eksperiencat krijuese nëpërmjet përdorimit të teknikave të ndryshme artistike. 	<ul style="list-style-type: none"> eksperimenton <i>në mënyrë të pavarur</i>, me mjetet dhe teknika të ndryshme artistike; përdor <i>në mënyrë të pavarur</i>, gjuhën vizuale në krijim për një qëllim të caktuar; përshkruan <i>në mënyrë të pavarur</i>, eksperiencat krijuese nëpërmjet përdorimit të teknikave të ndryshme artistike.
--	--	--

Kompetenca 3: Vlerësimi i veprave të artit

Përshkrimi i kompetencës

Në realizimin e kësaj kompetence nxënësit: zbulojnë një sërë veprash arti dhe kuptojnë që këto vepra u përkasin periudhave historike dhe kulturave të ndryshme ku ato janë krijuar. Ata pasurojnë vëzhgimin e tyre dhe rrisin vlerësimin ndaj diversitetit kulturor. Nxënësit përshkruajnë eksperiencën e tyre vlerësuese dhe identifikojnë çfarë mësuam prej saj.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>njeh</i> vepra arti nga periudha historike dhe kultura të ndryshme; shpjegon, <i>pjesërisht</i>, atë që sheh në një vepër artistike përmes vëzhgimit; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>kupton</i> disa vepra arti që u përkasin periudhave historike dhe kulturave të ndryshme; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>identifikon</i> disa vepra arti që u përkasin periudhave historike dhe kulturave të ndryshme;

<ul style="list-style-type: none"> • përshkruan, <i>pjesërisht</i>, punimin dhe eksperiencën e vet artistike; • shpreh, <i>pjesërisht</i>, mendimin rreth punës së vet apo të shokut. 	<ul style="list-style-type: none"> • shpjegon, <i>i orientuar</i>, atë që sheh në një vepër artistike përmes vëzhgimit; • përshkruan, <i>i orientuar</i>, punimin dhe eksperiencën e vet artistike; • shpreh, <i>i orientuar</i>, mendimin rreth punës së vet apo të shokut. 	<ul style="list-style-type: none"> • shpjegon <i>në mënyrë të pavarur</i>, atë sheh në një vepër artistike përmes vëzhgimit; • përshkruan <i>në mënyrë të pavarur</i>, punimin dhe eksperiencën e vet artistike; • shpreh <i>në mënyrë të pavarur</i>, mendimin rreth punës së vet apo të shokut.
---	---	--

9.3 Lënda “Kërcim”

Tabela 18

KLASA II-III			
Kompetenca 1: Krijimi nëpërmjet lëvizjeve			
Përshkrimi i kompetencës:			
Në realizimin e kësaj kompetence nxënësit zbulojnë përmes kërcimit gjuhën e saj, shoqërimin muzikor dhe ritmik, karakterin e kërcimeve, mënyrat e kërcimit, zhvillimit të kërcimit, duke përdor elementet, gjuhën dhe rregullat e kërcimit gjatë kërcimeve, demonstrojnë përmes lëvizjeve të ndryshme kërcimin duke ndarë përvojat e veta krijuese me të tjerët dhe respektojnë disiplinën artistike dhe punën në ansambël.			
Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4	Niveli 5
Nxënësi:	Nxënësi:	Nxënësi:	Nxënësi:

<ul style="list-style-type: none"> • demonstroi se <i>kupton</i> elementet e gjuhës së kërcimit përmes lëvizjeve të ndryshme dhe përjetimit muzikor; • demonstroi <i>disa</i> aftësi krijuese në kërcim, psh: <i>lëviz trupin duke bashkëvepruar me melodinë, ritmin, karakterin;</i> • jep <i>ndonjëherë</i>, mendimin e vet rreth një krijimi të vet kërcimor apo e të tjerëve. 	<ul style="list-style-type: none"> • shfaq <i>aftësi të mira</i> të kuptimit dhe interpretimit të elementeve të gjuhës së kërcimit përmes lëvizjeve të ndryshme dhe përjetimit muzikor; • demonstroi <i>mjaftueshëm</i> aftësi krijuese në kërcim, psh: <i>lëviz trupin duke bashkëvepruar me melodinë, ritmin, karakterin;</i> • jep <i>sipas mënyrës së vet</i>, mendimin e vet rreth një krijimi të vet kërcimor apo e të tjerëve. 	<ul style="list-style-type: none"> • demonstroi <i>aftësi të mira</i> të kuptimit dhe interpretimit të elementeve të gjuhës së kërcimit përmes lëvizjeve të ndryshme dhe përjetimit muzikor; • demonstroi <i>në mënyrë të qëndrueshme</i> aftësitë krijuese në kërcim, psh: <i>lëviz trupin duke bashkëvepruar me melodinë, ritmin, karakterin;</i> • komunikoi <i>në mënyrë të qartë</i>, duke shprehur mendimin e vet rreth një krijimi të vet kërcimor apo e të tjerëve. 	<ul style="list-style-type: none"> • zotëron <i>aftësi shumë të mira</i> të kuptimit dhe interpretimit të elementeve të gjuhës së kërcimit përmes lëvizjeve të ndryshme dhe përjetimit muzikor; • zotëron <i>aftësi krijuese</i> në kërcim, duke zhvilluar modele të ndryshme kërcimore bazuar në lëvizjet psh: <i>lëviz trupin duke bashkëvepruar me melodinë, ritmin, karakterin;</i> • komunikoi <i>në mënyrë të pavarur</i> dhe me argumente duke shprehur mendimin e vet rreth një krijimi të vet kërcimor apo e të tjerëve.
--	--	--	--

Kompetenca 2: Performimi / interpretimi i lëvizjeve

Përshkrimi i kompetencës:

Në realizimin e kësaj kompetence nxënësit performojnë duke zbatuar elementet e teknikave të kërcimit, rregullat e kërcimit vetëm dhe në grup duke kuptuar elementët ekspresive të kërcimit. Ata, gjithashtu zbatojnë teknikat e lëvizjes gjatë kërcimit, të lojërave kërcyese muzikore/popullore apo kërcimeve të tjera, rregullat dhe lëvizjet në hapësirë gjatë përfundimit të kërcimeve në grup, si dhe duke përjetuar vepra të ndryshme koreografike kombëtare dhe botërore.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4	Niveli 5
<ul style="list-style-type: none">shfaq disa <i>aftësi</i> kërcyese gjatë përdorimit të teknikave dhe proceseve artistike përmes interpretimit të kërcimeve të ndryshme;ndjek ndonjëherë disiplinën artistike gjatë procesit të kërcimit;vallëzon kërcime të ndryshme <i>me udhëzim</i> duke përdorur elementet kërcimore të mësuara sipas stileve të ndryshme;	<ul style="list-style-type: none">tregon <i>aftësi të mjaftueshme</i> kërcyese gjatë përdorimit të teknikave dhe proceseve artistike përmes interpretimit të kërcimeve të ndryshme;zbaton me <i>saktë</i> disiplinën artistike gjatë procesit të kërcimit;vallëzon kërcime të ndryshme <i>me udhëzim ose edhe vetë</i> duke përdorur elementet kërcimore të	<ul style="list-style-type: none">tregon <i>aftësi të mira</i> kërcyese gjatë përdorimit të teknikave dhe proceseve artistike përmes interpretimit të kërcimeve të ndryshme;zbaton me <i>saktë</i> disiplinën artistike gjatë procesit të kërcimit;ekzekuton kërcime të ndryshme <i>me udhëzim ose edhe vetë</i> duke përdorur elementet kërcimore të mësuara sipas stileve të ndryshme;	<ul style="list-style-type: none">Zotëron <i>aftësi shumë të mira</i> kërcyese gjatë përdorimit të teknikave dhe proceseve artistike përmes interpretimit të kërcimeve të ndryshme;zotëron dhe zbaton me <i>përpikmëri</i> disiplinën artistike gjatë procesit të kërcimit;

<ul style="list-style-type: none"> shfaq ndonjëherë aftësi të bashkëpunimit me të tjerët, disiplinë artistike, gjatë performimeve në ansambël. 	<p>mësuara sipas stileve të ndryshme;</p> <ul style="list-style-type: none"> demonstron aftësi mjaftueshme të bashkëpunimit me të tjerët, disiplinë artistike, gjatë performimeve në ansambël. 	<ul style="list-style-type: none"> demonstron aftësi të mira të bashkëpunimit me të tjerët, disiplinë artistike, gjatë performimeve në ansambël. 	<ul style="list-style-type: none"> interpretton me ndjeshmëri kërcime të ndryshme me udhëzim ose edhe vetë duke përdorur elementet kërcimore të mësuara sipas stileve të ndryshme. zotëron aftësi shumë të mira të bashkëpunimit me të tjerët, disiplinë artistike, gjatë performimeve në ansambël.
---	---	---	---

Kompetenca 3: Vlerësimi i lëvizjeve dhe kërcimeve

Përshkrimi i kompetencës

Në realizimin e kësaj kompetence nxënësit performojnë duke reaguuar emocionalisht ndaj lëvizjeve dhe kërcimeve dhe shprehur përjetimet personale mbi një kërcim me një gjuhë të thjeshtë artistike. Ata kuptojnë dhe përjetojnë pjesë të vogla koreografike duke shpjeguar elementët përbërës të saj, japin mendimin apo gjykimin e tyre kritik dhe estetik duke bërë lidhje midis asaj që përjeton dhe asaj që kërcen. Nxënësit prezantohen nëpërmjet kërcimit, në veprimtaritë artistike në klasë apo në ato jashtë klase.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4	Niveli 5
<ul style="list-style-type: none"> identifikon disa ndikime të kulturave të ndryshme në zhvillimin e njëra –tjetrës valle e lojëra popullore etj.; shfaq <i>qëndrimin e vet</i> për kërcime të ndryshme, duke përdorur gjuhë artistike; tregon disa vlera të kulturës së vet apo të tjerëve, nisur nga përvojat familjare dhe të komunitetit, të cilit i takon; përshkruan ndonjëherë mbi interpretimin e kërcimit të vet apo të shokut. 	<ul style="list-style-type: none"> tregon ndikimin dhe ndërthurjen e kulturave në zhvillimin e njëra –tjetrës valle e lojëra popullore etj.; jep <i>qëndrimin e vet</i> për kërcime të ndryshme, duke përdorur gjuhë artistike; identifikon vlerat e kulturës së vet apo të tjerëve, nisur nga përvojat familjare dhe të komunitetit, të cilit i takon; tregon <i>sipas mënyrës së vet</i> interpretimin e kërcimit të vet apo të shokut. 	<ul style="list-style-type: none"> përshkruan <i>qartë</i>, ndikimin dhe ndërthurjen e kulturave në zhvillimin e njëra –tjetrës valle e lojëra popullore etj.; argumenton <i>qëndrimin e vet</i> për kërcime të ndryshme, duke përdorur gjuhë artistike; shpjegon vlerat e kulturës së vet apo të tjerëve, nisur nga përvojat familjare dhe të komunitetit, të cilit i takon; shpjegon duke <i>argumentuar sipas mënyrës së vet</i> interpretimin e kërcimit të vet apo të shokut, përmes një fjalori të thjeshtë artistik. 	<ul style="list-style-type: none"> shpjegon <i>në mënyrë të pavarur</i>, ndikimin dhe ndërthurjen e kulturave në zhvillimin e njëra –tjetrës valle e lojëra popullore etj.; vlerëson <i>në mënyrë të pavarur</i> kërcime të ndryshme, duke përdorur gjuhë artistike; gjykon <i>me siguri</i> vlerat e kulturës së vet apo të tjerëve, nisur nga përvojat familjare dhe të komunitetit, të cilit i takon; shpjegon duke <i>argumentuar në mënyrë të qartë</i> interpretimin e vet apo të shokut, përmes

			një fjalori të thjeshtë artistik.
--	--	--	--------------------------------------

10 NIVELET E ARRITJES SË KOMPETENCAVE NË FUSHËN “ EDUKIMI FIZIK, SPORTET DHE SHËNDETI”

Tabela 19

KLASA I-III			
Kompetenca: Shfaq aftësi lëvizore në përshtatje me situata të ndryshme lëvizore e sportive			
Përshkrimi i kompetencës:			
<p>Në realizimin e kësaj kompetence nxënësit njohin dhe ekzekutojnë përmes: koordinimit, rregullimit, kontrollit, ndjesive dhe shprehive, të cilat i referohen aftësisë për të ekzekutuar veprime të ndryshme lëvizore, e cila zhvillohet në situata të larmishme të të nxënit të lidhura me lloje të shumta veprimtarish si p.sh kombinacione me përmbajtje të lëvizjeve lokomotore (vrapimi, ecja, notimi, çiklizmi, etj.) lëvizje jo-lokomotore si (kërcimi, goditja, xhonglimi, etj.) lëvizje manipulative me dhe pa mjete, si dhe kombinacione teknike e artistike (gjimnastika artistike e ritmike).</p>			
Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4	Niveli 5
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kryen lëvizje të thjeshta me pjesë të ndryshme të trupit; • demonstroi pjesërisht lëvizje të ndryshme hedhje pritje, goditje; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kryen, pjesërisht, kombinime të thjeshta lëvizore; • demonstroi aftësi në nivel të kënaqshëm skemat lëvizore të ndryshme; • demonstroi në nivel të kënaqshëm cilësitë fizike; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kryen, i orientuar, lëvizje të ndryshme manipulative me mjete; • demonstroi aftësi në përshtatje me skemat lëvizore të ndryshme; • shfaq aftësi lëvizore sipas situatave në përshtatje me cilësitë tij fizike; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kryen në mënyrë të pavarur lëvizje të ndryshme si tërheqje, shtytje, ekuilibrim, kthim, rrotullim, ecje, vrapim, kërcim; • ekzekuton në mënyrë të pavarur kombinime të ndryshme lëvizore;

<ul style="list-style-type: none"> • imiton pjesërisht elementët lëvizor të cilësive fizike; • njeh rregulla të thjeshta në lojëra të ndryshme lëvizore; • tregon shprehi lëvizore të pjeshme gjatë ekzekutimit të kombinacionit lëvizor. 	<ul style="list-style-type: none"> • përdor pjesërisht rregullat në lojërat e ndryshme lëvizore; • demonstroi element të koordinimit lëvizor individual dhe në grup. 	<ul style="list-style-type: none"> • zbaton, lehtësisht kombinimet në situata lëvizore; • kryen koordinim lëvizor në vend e në lëvizje me numërim. 	<ul style="list-style-type: none"> • ekzekuton në mënyrë të pavarur kombinime lëvizore në situata të ndryshme lëvizore; • krijon bashkëpunim lëvizor në përshtatje me grupin dhe i menaxhon emocionet e tij; • kryen lëvizje dhe ushtrime ritmike të shoqëruara me muzikë (hapa ritmik)
--	--	--	---

Kompetenca 2: Ndërvepron me të tjerët në situata të ndryshme lëvizore e sportive

Përshkrimi i kompetencës:

Në realizimin e kësaj kompetence nxënësit të angazhohen në një proces ku ata zhvillojnë plane të ndryshme të veprimit për të përshtatur e sinkronizuar lëvizjet e tyre me ato të të tjerëve, si dhe për të komunikuar me njëri-tjetrin. Nxënësit mësojnë punën në grup, kryejnë detyra të përbashkëta dhe pranojnë të bindur fitoren dhe humbjen. Duke pasur parasysh se nxënësit do të përballen me situata të ngjashme në jetën e tyre të përditshme, kjo kompetencë i ndihmon ata të zhvillojnë aftësitë sociale dhe gjykime etike të favorshme për të ndërtuar marrëdhënie harmonike ndërpersonale.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4	Niveli 5
Nxënësi:	Nxënësi:	Nxënësi:	Nxënësi:
		<ul style="list-style-type: none"> • demonstroi aftësi lëvizore 	<ul style="list-style-type: none"> • zbaton në mënyrë të

<ul style="list-style-type: none"> • njeh elementët teknik të pasimit, gjuajtje, driblim; • njeh pjesërisht skemat lëvizore dhe rregullat e lojës; • tregon bashkëpunim të kufizuar me shokët e skuadrës; • përdor pjesërisht rregullat dhe mjetet e kryerjes së marshimit në natyrë. 	<ul style="list-style-type: none"> • kryen teknikat fillestare të elementëve të pasimit, gjuajtje, driblim; • demonstroi veprime lëvizore me rregulla të thjeshta; • shfaq aftësi bashkëpunimi me shokët e skuadrës; • demonstroi aftësi në zbatimin e rregullave dhe përdorimin e mjeteve. 	<p>gjatë ekzekutimit të elementëve lëvizor;</p> <ul style="list-style-type: none"> • shfaq aftësi të mira njohëse mbi organizimin e lojës; • zotëron aftësi bashkëpunimi dhe komunikimi me shokët e skuadrës; • tregon interes në pjesëmarrje duke dalluar në përdorim të mjeteve të marshimit. 	<p>pavarur elementët teknik në situata loje;</p> <ul style="list-style-type: none"> • përshtat skema të ndryshme lëvizore sipas situatave të lojës dhe merr pjesë aktivisht në lojë; • menaxhon emocionet personale gjatë dhe pas lojës dhe ndërton bashkëpunim me shokët e skuadrës; • tregon aftësi menaxhuese në organizimin dhe drejtimin e aktiviteteve jashtë shkollore.
---	---	--	---

Kompetenca 3: Përshtat një stil jete aktiv e të shëndetshëm

Përshkrimi i kompetencës

Në realizimin e kësaj kompetence nxënësit mësojnë të përshtatin një stil jete aktiv dhe të shëndetshëm do të thotë të krijosh mundësi për të jetuar një jete, e cila karakterizohet nga një mirëqenie e përgjithshme fizike, mendore dhe emocionale, në të cilën një individ gëzon aftësi për të ekzekutuar çdo ditë detyra energjikisht dhe aktivisht, kryen me kënaqësi veprimtaritë e kohës së lirë dhe realizon lehtësisht kërkesat e ditës. Për

një nxënës kjo kompetencë zhvillohet me edukimin e zakoneve të shëndetshme, angazhimin në forma të ndryshme të veprimtarisë fizike e sportive, të ushqyerit në mënyrën e duhur, mos përdorimin e barnave mjekësore pa këshillimin apo praninë prindërore, duke krijuar një model jetese e cila do të sillte efekte të pëlqyeshme afatshkurtra, afatmesme e afatgjata.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4	Niveli 5
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> tregon interes gjatë orës së mësimit duke reaguar me komente; njih përfitimet që sjell konsumimi i rregullt i ushqimit; njih shkaqet dhe situatat te cilat ndikojnë ne djersitjen dhe dehidratimin; njih pjesët e trupit që vihen në lëvizje gjatë të ushtruarit; njih lojra të ndryshme sportive të 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> shpreh materialin në mënyre të rrjedhshme dhe logjike; bën dallimin midis vlerave ushqimore; dallon shenjat dhe situatat që pasojnë me djersitjen dhe dehidratimin; dallon format e ndryshme të lëvizjes që përfshihen gjatë një aktiviteti; dallon vlerat dhe argëtimet që sjell sportit në përshtatje me moshën e tij. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> shfaq aftësi të mira në paraqitjen e detyrave dhe organizimin e punës në grup; identifikon lloje të ndryshme ushqimesh, dhe në përshtatje me vlerat ushqimore; dallon shkaqet e djersitjes dhe masat parandaluese të dehidratimit; identifikon ushtrimet që përfshijnë pjesë të ndryshme të trupit në aktivitet; identifikon përfitimet që sjell sporti në jetën e përditshme. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> argumenton vlerat dhe tregon qëndrim korrekt në prezantimin e detyrave; argumenton arsyet e konsumimit te një diete për mirëqenie shëndetësore; respekton kodin e veshjes argumenton kujdesin ndaj shëndetit; argumenton vlerat e të ushtruarit me aktivitet fizik dhe përfitimet që sjellin në ndryshimet trupore; argumenton vlerat dhe përfitimet që sjell sporti dhe mundësitë për tu aktivizuar

aplikuara në edukim fizik.			me veprimtari sportive, të përshtatshme për moshën e tyre.
----------------------------	--	--	--

Tabela 20

KLASA IV-V		
Kompetenca 1: Shfaq aftësi lëvizore në përshtatje me situata të ndryshme lëvizore e sportive.		
<i>Përshkrimi i kompetencës</i>		
<p>Në realizimin e kësaj kompetence nxënësit njohin dhe ekzekutojnë përmes: koordinimit, rregullimit, kontrollit, ndjesive dhe shprehive, të cilat i referohen aftësisë për të ekzekutuar veprime të ndryshme lëvizore, që zhvillohen në situata të larmishme të nxëni, të lidhura me lloje të shumta veprimtarish, si p.sh., kombinacione me përmbajtje të lëvizjeve lokomotore (vrpimi, ecja, notimi, çiklizmi etj.), lëvizje jolokomotore (kërcimi, goditja, xhonglimi etj.), lëvizje manipulative me dhe pa mjete, si dhe kombinacione teknike e artistike (gjimnastika artistike e ritmike).</p>		
Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • njeh elementë të ndryshëm të kombinacioneve lëvizore; • njeh dhe kryen me vështirësi elementët akrobatik; • njeh rregullat dhe organizimin e lojërave popullore; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • demonstroi elementë lëvizor sipas kërkesave teknike; • demonstroi koordinim të pjesshëm të elementëve akrobatik; • shfaq aftësi të mira njohëse mbi rregullat dhe zbatimin e tyre në lojë. 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • realizon në mënyrë të plotë skemën lëvizore sipas përmbajtjes së kombinacionit; • shfaq aftësi koordinative gjatë ekzekutimit të kombinacionit lëvizor;

<ul style="list-style-type: none"> njuh dhe kryen lëvizje të ndryshme manipulative me mjete. 	<ul style="list-style-type: none"> demonstron aftësi lëvizore gjatë realizimit të veprimeve manipulative. 	<ul style="list-style-type: none"> krijon bashkëpunim dhe merr rolin e liderit në organizimin e menaxhimin e lojërave; realizon dhe përshtat kombinimet lëvizore në situata të ndryshme lëvizore.
---	--	---

Kompetenca 2: Ndërvepron me të tjerët në situata të ndryshme lëvizore e sportive

Përshkrimi i kompetencës

Në realizimin e kësaj kompetence nxënësit të angazhohen në një proces ku ata zhvillojnë plane të ndryshme të veprimit për të përshtatur e sinkronizuar lëvizjet e tyre me ato të të tjerëve, si dhe për të komunikuar me njëri-tjetrin. Nxënësit mësojnë punën në grup, kryejnë detyra të përbashkëta dhe pranojnë të bindur fitoren dhe humbjen. Duke pasur parasysh se nxënësit do të përballen me situata të ngjashme në jetën e tyre të përditshme, kjo kompetencë i ndihmon ata të zhvillojnë aftësitë sociale dhe gjykimet etike të favorshme për të ndërtuar marrëdhënie harmonike ndërpersonale.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> njuh dhe i përdor pjesërisht elementët teknik të lojërave; tregon interes dhe bashkëpunim në zhvillim të lojërave sportive; njuh rregullat dhe parimet e vlerave të olimpizmit dhe “Fair-play”; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> demonstron teknikën e elementëve lëvizor gjatë ekzekutimit; demonstron aftësi ndërveprimi dhe respekti ndaj kundërshtarit; shfaq aftësi organizative në zhvillim të të javës olimpike në shkollë; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ekzekuton saktë elementët teknik lëvizor sipas kërkesave lëvizore të lojës; zotëron aftësi bashkëpunimi më shokët e skuadrës në shërbim të arritjes së rezultatit të dëshiruar; argumenton dhe zbaton qëndrime dhe vlera gjatë aktiviteteve sportive brenda

<ul style="list-style-type: none"> demonstron elementë të teknikave sipas veprimeve të ndryshme lëvizore. 	<ul style="list-style-type: none"> ekzekuton teknikat e elementëve mbi veprimet lëvizore të mësuara. 	<p>dhe jashtë programit mësimor;</p> <ul style="list-style-type: none"> zotëron aftësi e shprehi në harmonizimin e veprimeve sipas situatave lëvizore.
--	---	---

Kompetenca 3: Përshtat një stil jete aktiv e të shëndetshëm

Përshkrimi i kompetencës

Në realizimin e kësaj kompetence nxënësit mësojnë të përshtatin një stil jetese aktiv dhe të shëndetshëm: do të thotë të krijosh mundësitë për të jetuar një jetë, e cila karakterizohet nga një mirëqenie e përgjithshme fizike, mendore dhe emocionale, në të cilën një individ gëzon aftësi për të ekzekutuar çdo ditë detyra energjike dhe aktivisht, kryen me kënaqësi veprimtaritë e kohës së lirë dhe realizon lehtësisht kërkesat e ditës. Për një nxënës kjo kompetencë zhvillohet me edukimin e zakoneve të shëndetshme, angazhimin në forma të ndryshme të veprimtarisë fizike e sportive, të ushqyerit në mënyrën e duhur, mospërdorimin e barnave mjekësore pa këshillimin apo praninë prindërore, duke krijuar një model jetese e cila do të sillte efekte të pëlqyeshme afatshkurtra, afatmesme e afatgjata.

Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> njih përfitimet që sjell veprimtaria fizike mbi shëndetin; njih shenjat e gjendjes së varësisë nga drogat si dhe pasojat e tyre në organizëm; njih vlerat ushqimore dhe ndjek rregullat për një ushqim të shëndetshëm; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dallon përftimet që sjell aktiviteti fizik mbi shëndetin; tregon interes në praktikimin e metodave parandaluese ndaj fenomeneve negative të drogave; 	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> argumenton qëndrimet dhe vlerat që sjell praktikimi i rregullt i veprimtarisë fizike; projekton plane dhe argumenton vlerat e veprimtarisë fizike ndaj fenomeneve negative;

<ul style="list-style-type: none"> • njeh dhe dallon rregullat e sigurisë gjatë të ushtruarit. 	<ul style="list-style-type: none"> • përdor njohuritë për ndërtimin e një diete ushqimore në funksion të përmirësimit shëndetësor; • përdor rregullat e sigurimit dhe masat parandaluese në aktivitet fizik. 	<ul style="list-style-type: none"> • ndërton dhe argumenton plane mbi efektet që japin vlerat ushqimore në organizëm; • zbaton me përpikmëri rregullat dhe masat mbrojtëse të organizmit në aktivitet fizik.
---	--	--